Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 259 (6235) | 10 лістапада 1938 г., чацвер | ЦАНА 10 КАП.

7 лістапада ў дзень XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі совецкі народ дэманстраваў сваю гарачую любоў і адданасць вялікай партыі Леніна—Сталіна і совецкаму ўраду.

Урачыстыя парады часцей Чырвонай Арміі з'явіліся выдатнай дэманстрацыяй несакрушальнай магутнасці соцыялістычнай краіны, грознай сілы яе ваеннай тэхнікі, гатоўнасці совецкага народа адказаць руйнуючым ударам на ўдар падпальшчыкаў вайны.

XXI ГАДАВІНА КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВОЛЮЦЫІ

(Даклад тав. В. М. МОЛАТАВА на ўрачыстым пасяджэнні Маскоўскага совета 6 лістапада 1938 года)

Таварышы! Год назад мы з гордасцю святкавалі дваццацігоддзе Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі За гэтыя 20 год стварылася добрая традыцыя: няўхільна, з года ў год, прасоўвацца наперад у развіцці нашай народнай гаспадаркі, ва ўздыме добрабыту і культуры народных мас і ва ўсіх іншых галінах соцыялістычнага будаўніцтва.

21-шы год Кастрычніцкай рэволюцыі добры тым, што, прытрымліваючыся гэтай слаўнай традыцыі, ён зрабіў новы буйны крок наперад у справе росту ўсіх унутраных сіл соцыялістычнай дзяржавы і ў справе далейшага ўмацавання міжнароднага аўтарытэта Совецкага Саюза.

Вырваўшыся 21 год таму назад з ланцугоў капіталізма, рабочыя і сяляне нашай краіны атрымалі неабмежаваныя магчымасці, каб стварыць для сябе свабоднае, забяспечанае, культурнае, шчаслівае жыццё. Гэта адбываецца ў такі перыяд, калі ў краінах капіталізма гнёт буржуазіі, тэрарыстычная дыктатура гвалтоўнікаў-фашыстаў і распальванне новай імперыялістычнай вайны набываюць усё большы размах, усё большую небяспеку.

XXI гадавіна Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі гаворыць сваімі справамі, сваімі новымі перамогамі ў краіне соцыялізма аб тым, што не толькі для нашага народа, але і для народаў іншых краін соцыялістычная рэволюцыя з'яўляецца адзіна вернай дарогай да вызвалення ад гнёту капіталізма, ад гнёту фашызма, ад новых крывавых імперыялістычных войн. Як бы ні быў моцны гнёт фашызма, як-бы рабочыя і ўсе працоўныя ні былі прыдаўлены фашысцкім ботам, можна з упэўненасцю сказаць, што і тут, у краінах фашызма, у краінах капіталізма, сярод шырокіх мас працоўных усё больш зрэе думка аб правільнасці нашага совецкага шляху да свабоды, міру і шчаслівага жыцця. **(Апладысменты).**

1. Унутранае развіццё СССР

За гэта гаворыць, перш за ўсё, увесь ход унутранага развіцця СССР.

Куды ні паглядзіш, у нашай народнай гаспадарцы ідзе прасоўванне наперад. Гэта не значыць, што ў нас няма адсталых галін гаспадаркі. Ёсць і такія. Нам прыходзіцца прымаць спецыяльныя меры ў адносінах адстаючых галін. Але асноўная лінія нашага развіцця ў народнай гаспадарцы гаворыць сама за сябе — яна адлюстроўвае няўхільны ўздым і магутны рост сіл Совецкага Саюза.

Як вядома, шкоднікі ўсё рабілі для таго, каб падарваць уздым нашай **прамысловасці і транспарта.** Яны ведалі што б'юць па самаму адчувальнаму нерву дзяржавы. Таму замежныя разведкі так настойліва штурхалі сваіх агентаў на гэту справу.

Аднак, калі ім і ўдалося затармазіць там або тут нашу работу, то спыніць уздым нашай прамысловасці і транспарта не ў іх сілах. Факты наконт гэтага гавораць самым пераканаўчым чынам.

У гэтым годзе за першыя 10 месяцаў, у параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года, мы маем уздым буйнай прамысловасці на 12,5 процанта. Гэта азначае, што са студзеня да лістапада гэтага года, супроць адпаведных 10 месяцаў мінулага года, мы атрымалі прырост прадукцыі толькі па буйнай прамысловасці на 7 мільярдаў 150 мільёнаў рублёў. Параўнайце гэты факт з тым, што сярэднегадовы прырост прамысловай прадукцыі за перыяд першай пяцігодкі дасягаў усяго 5 з паловай мільярдаў рублёў. Такім чынам, паспяховае прасоўванне нашай прамысловасці наперад зусім відавочна. Мы павінны пастарацца, каб за астаўшыяся 2 месяцы гэтага года павялічыць гэты прырост яшчэ на пару мільярдаў рублёў.

Калі наша прамысловасць свабодна ад крызісаў і з кожным годам робіць усё новыя крокі наперад, то нельга гэтага сказаць аб прамысловасці капіталістычных краін. Дастаткова ўказаць на тое, што за апошнія 8 год прамысловасць капіталістычных краін перажывае другі крызіс. Першы крызіс прадаўжаўся з сярэдзіны 1929 да канца 1933 года, гэта значыць больш чым 4 годы, захваціўшы, хаця і даволі няроўнамерна, усе капіталістычныя дзяржавы. Прайшло ўсяго 3 годы пасля сканчэння гэтага найцяжэйшага крызіса, і ў 1937 годзе пачаўся новы крызіс у прамысловасці раду капіталістычных краін. Ен прадаўжаецца і ў гэтым годзе, захваціўшы, хаця і ў рознай меры, большасць капіталістычных краін. Узровень усёй капіталістычнай прамысловасці нават у 1937 годзе, калі новы крызіс толькі пачаўся, перавышаў усяго на 3 проц. узровень гэтай прамысловасці ў 1929 годзе. Гэта ў той час, як прадукцыя прамысловасці Совецкага Саюза ў 1937 годзе амаль у 4 разы перавышала размеры прадукцыі нашай прамысловасці ў 1929 годзе.

Гэтыя факты даюць уяўленне, аб тым, наколькі рознае становішча прамысловасці ў капіталістычных краінах у параўнанні са становішчам прамысловасці ў Совецкім Саюзе.

Кастрычніцкая рэволюцыя вывела нашу прамысловасць на такую дарогу, аб якой можа толькі марыць любячы радзіму грамадзянін іншай краіны.

Гэта значыць, што ніякія шкоднікі не маглі і не могуць перашкодзіць уздыму нашай прамысловасці і яе росквіту. Гэта значыць, што нашы стаханаўкі і стаханаўцы, нашы чэсныя гаспадарнікі і інжынерна-тэхнічныя работнікі ведаюць куды весці справу, умеюць змагацца за ўздым соцыялістычнай прамысловасці, умеюць перамагаць усе і ўсякія перашкоды на гэтым шляху.

Наша **сельская гаспадарка** ў гэтым годзе сустрэлася з пэўнымі труднасцямі, у сувязі з летняй засухай у Паволжы і ў некаторых прылягаючых абласцях. Не гледзячы на гэта, валавы збор зерневых вышэй чым у 1936 і ў 1935 годах і толькі нямногім менш валавога збору мінулага года, калі мы мелі рэкордна высокі ўраджай.

Наколькі ўмацавалася наша сельская гаспадарка, відаць таксама з наступнага: загатоўкі зярна ў гэтым годзе ідуць на ўзроўні мінулага года, калі ў нас быў высокі ўраджай ва ўсіх раёнах Магу запэўніць вас, таварышы, што наша дзяржава настолькі забяспечана хлебам і нашы запасы настолькі вялікія, што цяпер нам не страшны ніякія засухі і ніякія іншыя нечаканасці. **(Бурныя апладысменты).**

Не толькі па зярну, але і па бавоўне, і па бураках, і па іншых сельскагаспадарчых культурах мы з поўнай упэўненасцю забяспечваем цяпер усе патрэбнасці дзяржавы.

У нашай краіне калгасы, калгасны лад з усёй яго новай тэхнікай і новай арганізацыяй, стварылі такія ўмовы для ўздыму сельскай гаспадаркі і для паляпшэння жыцця калгаснікаў, аб якіх раней шы селянін не мог і марыць. Недарма ў нашай прамысловасці і на будоўлях цяпер часта сказваецца недахват рабочых. Жыццё ў вёсцы, параўнальна з мінулым, стала значна больш забяспечаным, у многа разоў культурней і прывабней.

Уздым народнай гаспадаркі, уздым прамысловасці і калгаснай вытворчасці складаюць аснову росту добрабыту мас Совецкага Саюза. Аб гэтым гаворыць і рост тавараабароту.

За першыя 10 месяцаў 1938 года супроць адпаведнага перыяда мінулага года наш **тавараабарот** узрос на 8,5 проц. Гэта складае павелічэнне тавараабароту амаль на 9 мільярдаў рублёў Рост не маленькі. І ўсё-ж мы не можам сказаць, што гэта дастатковы для нас рост.

Кожны ведае, што ў адносінах харчовых прадуктаў у нас цяпер недахвату няма, як гэта яшчэ было некалькі год таму назад. З гэтай задачай мы справіліся і спраўляемся ўсё больш паспяхова.

Іншая справа наконт іншых прамысловых тавараў. Тут у нас яшчэ ёсць немалая няхватка. Мы ўпорна працуем над тым, каб як мага хутчэй справіцца і з гэтай важнай задачай.

Але цікава і тут параўнаць наша становішча са становішчам спраў у капіталістычных дзяржавах.

Вы ўжо чулі, што з 1929 года да 1937 года прамысловая прадукцыя ва ўсіх капіталістычных краінах, разам узятая, павялічылася ўсяго на 3 проц., а ў гэтым годзе, з прычыны растучага эканамічнага крызіса, узровень вытворчасці прамысловых тавараў за межамі СССР значна ніжэй нават 1929 года. І ўсё-ж буржуазны друк за граніцай не піша аб няхватцы там тавараў. Няцяжка зразумець, чаму гэта адбываецца. Калі-б заработак працоўных рос, а не падаў, там непазбежна ўзрос-бы попыт і была-б няхватка тавараў. Але гэтага там няма.

Там расце армія беспрацоўных, там буржуазія ўрэзвае заработную плату рабочых, там скарачаюцца даходы простых труженікаў вёскі і таму замест няхваткі тавараў капіталістычныя краіны перажываюць недахват попыту і крызіс збыту тавараў.

У нашай краіне мы маем адваротнае становішча Заработкі рабочых і даходы сялян быстра растуць. Мы не паспяваем з вытворчасцю прамысловых тавараў за растучым попытам. Гэта, вядома, для нас не апраўданне. Мы павінны навучыцца паспяваць за гэтым попытам, мы павінны значна быстрэй развіваць нашу прамысловасць, значна быстрэй павялічваць вытворчасць тавараў шырокага спажывання, павінны развіваць не толькі буйныя і сярэднія, але і дробныя, а таксама саматужныя прадпрыемствы, якія павялічаць колькасць патрэбных прамысловых тавараў. Мы павінны лепш арганізаваць вытворчасць прамысловых тавараў у горадзе і вёсцы. Тады рост заработкаў рабочых і служачых і рост даходаў калгаснікаў не будзе выклікаць няхваткі на нашых рынках. Мы можам і павінны справіцца з гэтай задачай у непрацяглы тэрмін.

Але хто не ведае, што ў капіталістычных дзяржавах, дзе няма разгавораў аб недахваце тавараў у гандлі, — гэта не паказальнік добрабыту працоўных, а наадварот — гэта паказальнік беднасці і абнішчання працоўных мас.

У нас — іншая справа. У нашай краіне толькі за мінулы год заработкі рабочых павялічыліся на 10,5 мільярда рублёў. Растуць і даходы калгаснікаў. Мы можам радавацца росту добрабыту рабочых і сялян у нашай краіне. Але з гэтага вынікае, што нашай задачай з'яўляецца: насустрач гэтым растучым даходам працоўных рушыць пашыраную вытворчасць як прамысловых, так і харчовых тавараў.

Наша ўнутранае развіццё знаходзіць сваё выдатнае выражэнне і ў палітычнай галіне.

21-шы год Кастрычніцкай рэволюцыі быў у гэтых адносінах асабліва паказальным. Дастаткова ўспомніць аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза і ў Вярхоўныя Советы рэспублік. Блок комуністаў і беспартыйных атрымаў на гэтых выбарах бліскучую перамогу, вялікае значэнне якой нам усім зразумела. Гэты блок пад сцягам партыі Леніна — Сталіна сабраў усю масу працоўных: 98—99 проц. усяго народа. **(Бурныя апладысменты).**

Выбары ў Вярхоўныя Советы рэспублік, якія адбываліся праз паўгода пасля выбараў у Вярхоўны Совет Саюза, паказалі, што палітычны ўздым у нашай краіне не аслабявае, а расце.

Мы гаварылі аб тым, што да дваццацігоддзя Кастрычніцкай рэволюцыі склалася моцнае маральнае і палітычнае адзінства нашага народа, будуючага соцыялізм. Мы бачым, што за прайшоўшы год маральнае і палітычнае адзінства нашага народа акрэпла і стала вялікай сілай. **(Бурныя апладысменты).**

Гэтым тлумачыцца, што сярод працоўных горада і вёскі растуць рады слаўных стаханаўцаў і стаханавак, што з моладзі і з новых слаёў совецкай інтэлігенцыі ўсё быстрэй растуць выдатныя работнікі культуры, тэхнікі, навукі і мастацтва Трэба нам толькі навучыцца лепш арганізоўваць іх работу, лепш падтрымліваць усіх перадавых работнікаў прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культурнага будаўніцтва, тэхнікі і навукі, усяляк дапамагаць развіццю іх ініцыятывы.

Нашы дні багаты выдатнымі прыкладамі гераізма ў працы, у заваяванні прыроды, у абароне радзімы. Такія людзі, як Папанін і папанінцы, выдатныя лётчыкі — Кокінакі і Брандзінскі, якія здзівілі ўсіх сваёй адвагай, такія выдатныя лётчыцы, як Валенціна Грызадубава, Паліна Осіпенка і Марына Раскова, слаўныя абаронцы совецкага Прымор'я, імёны якіх сталі ўсім нам самымі блізкімі імёнамі — усе яны сталі любімцамі народных мас. **(Бурныя апладысменты).**

А колькі сэрцаў запалілі гэтыя людзі сваім прыкладам, сваёй адданасцю радзіме, сваім беззаветным гераізмам мы даведаемся толькі пазней, у падзеях заўтрашняга дня!

І выдатныя стаханаўцы — героі соцыялістычнай працы, і слаўныя героі Арктыкі і авіяцыі, і героі — абаронцы радзімы, і сам рост іх ліку, і заразіцельнасць іх прыкладу сярод шырокіх слаёў працоўных — усё гэта гаворыць аб тым, што народы Совецкага Саюза жывуць новым, сапраўды выдатным жыццём.

Гэта жыццё стварыла Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэволюцыя.

Народ праслаўляе ўсё новыя імёны сваіх герояў, якія сваёй працай, воляй і подвігам праслаўляюць нашу радзіму.

І ва ўсім гэтым бачна вядучая і натхняючая воля нашай вялікай большэвіцкай партыі і яе правадыра—таварыша Сталіна. **(Бурныя, працяглыя апладысменты).**

Працяг на 2 стар.

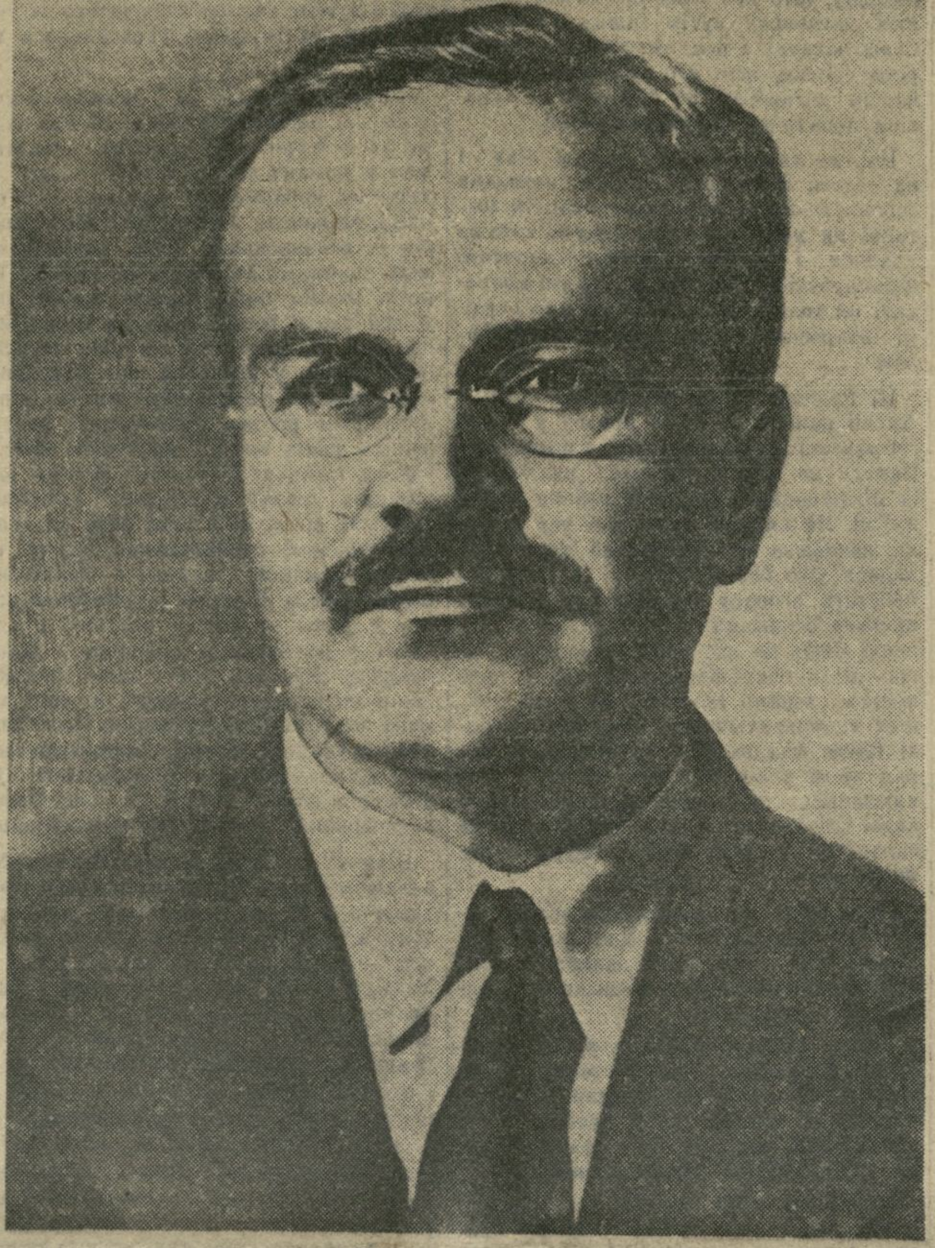

Прамова тав. К. Е. ВАРАШЫЛАВА

на парадзе ў дзень XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі

Таварышы чырвонаармейцы, камандзіры, камісары, палітработнікі, рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы, вучоныя, інжынеры, урачы, настаўнікі і работнікі мастацтваў, таварышы стаханаўцы, стаханаўкі і комсамольцы, таварышы прадстаўнікі зарубежных рабочых арганізацый!

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай комуністычнай партыі большэвікоў і Ўрад Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік даручылі мне вітаць вас і прынесці свае віншаванні з выпадку свята XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі ў СССР. **(Апладысменты).**

Таварышы! Прайшоўшы 21-шы год нашай слаўнай гісторыі мы адзначаем, як год новых поспехаў і дасягненняў соцыялізма. Пад выпрабаваным кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна наша прамысловасць усіх галін і назначэнняў, чыгуначны, водны і паветраны транспарт, усе гэтыя і іншыя ўчасткі нашай соцыялістычнай гаспадаркі развіваліся, мелі добрыя поспехі, ішлі наперад па шляху новых перамог.

Велізарных поспехаў мы дасягнулі таксама ў нашым соцыялістычным земляробстве. Прайшоўшае лета, як вядома, было не зусім спрыяючым Але, дзякуючы соцыялістычнай форме нашай сельскай гаспадаркі, народы нашай краіны вышлі з гонарам з барацьбы з капрызамі прыроды.

Канула ў вечнасць разам з царамі, дваранамі, капіталістамі і кулакамі непазбежная галадоўка і гібель многіх мільёнаў труженікаў зямлі ў годы засух, сухавеяў, саранчы і іншых спадарожнікаў цяжкага, рабскага жыцця вялікамучаніка — расійскага селяніна Горда і ўпэўнена глядзіць цяпер наперад наш калгаснік, які на справе пазнаў усю веліч і сілу соцыялістычнага ладу. Ен, як і ўвесь совецкі народ, ведае, што кіруемая вялікай комуністычнай партыяй совецкая дзяржава здольна перамагаць усіх сваіх ворагаў, у тым ліку і варожыя сілы прыроды.

Таварышы! Няспынна рос і прадаўжае расці добрабыт народных мас.

Велікі за гэты год поспехі і заваяванні соцыялістычнай навукі і культуры ў нашай краіне. Яны align рознастайны, іх многа, яны пранізваюць літаральна ўсё жыццё мільённых мас, яны агульнавядомы.

21-шы год увойдзе ў нашу гісторыю, як год ажыццяўлення Сталінскай Канстытуцыі.

Выбары ў Вярхоўныя Советы Саюза ССР і саюзных рэспублік з'явіліся сапраўды трыумфам справы Леніна—Сталіна, трыумфам блока комуністаў і беспартыйных. Уся краіна, увесь народ-гігант аднадушна галасаваў за гэты блок, за нашу вялікую партыю, за свайго правадыра, нашага Сталіна. Совецкі Саюз жыве пад сенню новай Сталінскай Канстытуцыі, самай дэмакратычнай і слаўнай Канстытуцыі таржаствуючага соцыялізма.

Новыя многатысячныя атрады маладых патрыётаў уліліся ў рады совецкай інтэлігенцыі, уногу ідучай з усім сваім вялікім народам.

Растуць, множацца выдатныя людзі нашай краіны — стаханаўцы і стаханаўкі. Ва ўсіх галінах працы і творчасці яны дэманструюць нябачаныя поспехі і дасягненні, справай паказваючы, на што здольны свабодны совецкі чалавек, які працуе ў інтарэсах мільёнаў, у інтарэсах соцыялізма.

Совецкая жанчына паспяхова спаборнічае з мужчынам на ўсіх арэнах соцыялістычнага будаўніцтва. На заводах і фабрыках, у органах кіравання дзяржавай і ў сельскай гаспадарцы, у навуковых лабараторыях, на параходах і паравозах, аўтамашынах і самалётах — усюды яна займае месца побач з мужчынам, як роўнапраўны грамадзянін совецкай дзяржавы, як умелы, дасканалы будаўнік свайго соцыялістычнага жыцця.

Выключны па труднасці пералёт Герояў Совецкага Саюза тт. Грызадубавай, Осіпенка і Расковай справядліва захапляе працоўных не толькі нашай радзімы, але і за яе межамі. А ў нас-жа такіх, як гэта выдатная тройка, нямала, іх многія сотні. Іх лік расце і будзе расці разам з бурным ростам нашай соцыялістычнай радзімы.

Таварышы! Агентура нашых злейшых класавых ворагаў — трацкісцка-бухарынскія здраднікі, шкоднікі і ў прайшоўшым годзе прабавалі весці сваю гнусную падрыўную работу. Дзяржаўная ўлада, увесь наш народ, кіруемыя партыяй Леніна—Сталіна, як і раней, бязлітасна карчавалі гэту нечысць. Разам з ліквідацыяй вынікаў мярзотнага шкодніцтва ў нашай краіне ліквідуецца і ахвосце тых банд, якія таемна заносілі тапор над галавой сваёй краіны.

Ці не таму, што ўсім здраднікам нашай радзімы прышоў канец, некаторыя гаспадары гэтых нягоднікаў праявілі ў прайшоўшым годзе яўны непакой. Падзеі ля возера Хасан — гэта-ж не вайна. Гэта правакацыя вайны, наглая ўзброеная вылазка неспакойнага і, няма чаго грэху ўтойваць, неразумнага суседа. **(Смех. Апладысменты).**

Цяпер усякаму ясна, што паны японскія генералы з карэйскай і квантунскай армій марылі «без дракі папасці ў вялікія забіякі». Думалі яны лёгка, быстра і танна атрымаць кавалак совецкай зямлі і пракрычаць на ўвесь свет аб сваіх доблесцях і слабасці Чырвонай Арміі.

Яны вельмі ашукаліся. Чырвоная Армія жорстка іх пабіла. Трэба сказаць, што панам японскім генералам, відавочна ўжо марыўшым аб узнагародах, не хацелася, зразумела, быць пабітымі, і яны прыклалі ўсё сваё ўпорства, кінулі вялікія і лепшыя свае сілы супроць часцей Чырвонай Арміі і, не гледзячы на гэта, былі разгромлены, разбіты нагалаву.

Аднак, мы не ведаем, як моцна памяць у гэтых паноў, як добра яны засвойваюць урокі. Але калі наглядных урокаў на возеры Хасан недастаткова, калі вораг зможа забыць сакрушальную сілу совецкай зброі і гераізм чырвоных байцоў і іх камандзіраў, мы павінны ім сказаць: паны, тое, што вы атрымалі на Хасане — гэта толькі «кветкі», а «ягадкі», сапраўдныя «ягадкі» яшчэ наперадзе. **(Апладысменты).** Усякаму неспакойнаму ці нагламу ворагу, усё роўна дзе-б і калі-б ён ні асмеліўся сунуць свой нос на нашу зямлю, прыдзецца адведаць гэтых совецкіх «ягадак». Няхай памятаюць тыя, каму забываць не следуе, што мы зусім не абавязаны заўсёды абмяжоўваць дзеянні нашых войск раёнам, на які па-зладзейску і нагла нападае вораг. Наадварот, нам спадручней і лягчэй граміць ворага на яго ўласнай тэрыторыі. Так яно і будзе — на ўсякі напад і ўдар мы будзем адказваць трайнымі ўдарамі ўсёй магутнасці нашай доблеснай Чырвонай Арміі.

Працяг на 3 стар.

СВЯТКАВАННЕ XXI ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВОЛЮЦЫІ Ў МАСКВЕ 7 лістапада 1938 года.
НА ЗДЫМКУ: парад на Краснай плошчы.
Фото Л. Велікжаніна (СФ).

XXI ГАДАВІНА КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВОЛЮЦЫІ

(Даклад тав. В. М. МОЛАТАВА на ўрачыстым пасяджэнні Маскоўскага совета 6 лістапада 1938 года)

(ПРАЦЯГ)

II. Міжнароднае становішча і СССР

Пераходжу да міжнародных спраў.

Усё асноўнае, неабходнае для разумення сучаснай міжнароднай абстаноўкі, вы знойдзеце ў апошнім раздзеле толькі што вышаўшай у свет «Гісторыі ВКП(б)» Там гэта сказана метка і б'е прама ў цэль.

Там указана, як апошнія эканамічныя крызісы абвастрылі супярэчнасці паміж буржуазіяй і пролетарыятам у краінах капіталізма і як узмацніліся спробы агрэсіўных дзяржаў пакрыць страты ад эканамічнага крызіса ўнутры краіны за кошт іншых, слаба абароненых краін. Там указана, як у 1935 годзе фашысцкая Італія напала на Абісінію і заняволіла яе. Пры гэтым мелася на ўвазе не толькі сама Абісінія, але і Англія, удар па яе інтарэсах, па марскіх шляхах Англіі з Еўропы ў Індзію, у Азію. Там указваецца на тое, як фашысцкія краіны, Германія і Італія, у 1936 годзе пачалі ваенную інтэрвенцыю супроць Іспанскай рэспублікі. Пад прадлогам барацьбы з «чырвонымі» ў Іспаніі германскія і італьянскія фашысты ўвялі свае часці ў Іспанію, размясціўшыся ў тылу ў Францыі і разам з тым, перахваціўшы марскія шляхі Англіі і Францыі да іх каланіяльных уладанняў у Афрыцы і Азіі. Там указваецца і на тое, як фашысцкая Германія гвалтоўна захваціла ў 1938 годзе Аўстрыю. Гэтым германскія фашысты пракладваюць сабе шлях не толькі ў раёне ракі Дуная і на поўдні Еўропы але і наогул выяўляюць сваё імкненне да гегемоніі ў Заходняй Еўропе.

Усё гэта стварыла цэлы рад вузлоў імперыялістычнай вайны ў краінах Еўропы. Не бачыць гэтага толькі той, хто нічога ў міжнародных справах не хоча бачыць.

Апрача таго, там указваецца на тое, як у 1937 годзе японская ваеншчына захваціла Пекін і Шанхай, уварвалася ў Цэнтральны Кітай і раскінула свой імперыялістычны план на захват і падпарадкаванне ўсяго Кітая. Гэта значыць, што інтарэсам Англіі і ЗША, якія вядуць вялікі гандаль з Кітаем, Японія імкнецца нанесці сур'ёзны ўдар і ўжо дабілася вядомых рэзультатаў. Падзеі апошніх дзён толькі абвастраюць становішча ў Кітаі. Гэта таксама стварае базу для развязвання вайны паміж імперыялістычнымі дзяржавамі.

З усяго гэтага ў «Гісторыі ВКП(б)» робіцца наступны вывад:

«Усе гэтыя факты паказваюць, што другая імперыялістычная вайна ўжо на справе пачалася. Пачалася яна ціхком, без аб'яўлення вайны. Дзяржавы і народы неяк непрыкметна ўпаўзлі ў арбіту другой імперыялістычнай вайны. Пачалі вайну ў розных канцах свету тры агрэсіўныя дзяржавы, — фашысцкія правячыя кругі Германіі, Італіі, Японіі. Вайна ідзе на велізарнай прасторы ад Гібралтара да Шанхая. Вайна паспела ўжо ўцягнуць у сваю арбіту больш паўмільярда насельніцтва. Яна ідзе ў канчатковым выніку супроць капіталістычных інтарэсаў Англіі, Францыі, ЗША, бо мае сваёй мэтай перадзел свету і сфер уплыву ў карысць агрэсіўных краін і за кошт гэтых так званых дэмакратычных дзяржаў.

Адметная рыса другой імперыялістычнай вайны заключаецца пакульшто ў тым, што яе вядуць і разгортваюць агрэсіўныя дзяржавы, у той час як іншыя дзяржавы, «дэмакратычныя» дзяржавы, супроць якіх уласна і накіравана вайна, робяць выгляд, што вайна іх не датычыць, умываюць рукі, пяцяцца назад, усхваляюць сваё міралюб'е, ругаюць фашысцкіх агрэсараў і... здаюць паманеньку свае пазіцыі агрэсарам, запэўніваючы пры гэтым, што яны рыхтуюцца да адпору».

У «Гісторыі ВКП(б)» даецца марксісцкае тлумачэнне такога становішча. Справа зусім не ў ваеннай ці эканамічнай слабасці «дэмакратычных» дзяржаў. Справа — зусім у іншым. Справа ў тым, што адсутнічае адзіны фронт «дэмакратычных» дзяржаў супроць фашысцкіх дзяржаў, справа ў тым, што «дэмакратычныя» дзяржавы, не адабраючы «крайнасцей» фашысцкіх дзяржаў і баючыся ўзмацнення апошніх, «яшчэ больш баяцца рабочага руху ў Еўропе і нацыянальна-вызваленчага руху ў Азіі, лічачы, што фашызм з'яўляецца «добрым проціяддзем» супроць усіх гэтых «небяспечных» рухаў».

Аб усім гэтым трэба памятаць, каб судзіць аб знешняй палітыцы Совецкага Саюза і аб усіх міжнародных падзеях апошняга часу.

Возьмем падзеі ў совецкім Прымор'і, у раёне возера Хасан. Зараз няма патрэбы аднаўляць дэталі гэтых падзей. Яны адбываліся ў канцы ліпеня і ў пачатку жніўня, і ва ўсіх асталіся ў памяці.

Сутнасць справы тут у наступным. Як гаворыцца, сярод белага дня японская ваеншчына зрабіла спробу адарваць кавалак совецкай тэрыторыі на Далёкім Усходзе. За матывамі ў такіх выпадках японскія фашысты далёка не ходзяць. Наперакор відавочным фактам, наперакор міжнародным дагаворам яны абвясцілі было частку совецкай тэрыторыі ў раёне возера Хасан тэрыторыяй Манчжоу-го, інакш кажучы, японскай тэрыторыяй, а пасля гэтага пусцілі ў ход не толькі сваю «выпрабаваную» ў такіх справах дыпламатыю, але і японскія войскі. Зразумела, гэты захват совецкай тэрыторыі ім не ўдаўся і не мог удасца. Яны проста не зразумелі, з кім маюць справу. (Апладысменты). Прышлося пераконваць даступнымі для іх аргументамі. Калі японскім фашыстам патрабавалася, каб перакананўча загаварыла наша артылерыя і наша авіяцыя, то яны гэтага дабіліся. Атрымаўшы добры адпор, а, бадай, і добры ўрок, японскія войскі адышлі на сваю тэрыторыю, і совецкая граніца поўнасцю была аднаўлена. (Апладысменты).

Цяпер некалькі слоў аб сэнсе гэтых падзей.

Нам цяпер дакладна вядома, што пытанне аб захваце гары Заазёрнай (Чанкуфын) і, значыцца, усё пытанне аб падзеях у раёне возера Хасан вырашалася, уласна, не ў Токіо, а ў іншым месцы — дзесьці ў Еўропе, а хутчэй за ўсё ў Берліне. Японская раеншчына, мабыць, хацела падтрымаць сваіх фашысцкіх прыяцеляў у Германіі і, не раскінуўшы розумам, папалася на вудачку нейкіх сваіх дробных агентаў. Калі паны японскія і германскія фашысты хацелі выпрабаваць, папершае, цвёрдасць нашай знешняй палітыкі і, па-другое, баявыя якасці Чырвонай Арміі, то па абодвух гэтых пытаннях яны атрымлівалі ясны і зразумелы адказ. (Бурныя апладысменты).

Яны добра ведалі, што намі агалошан прынцып: «Ні адной пядзі чужой зямлі не хочам. Але і сваёй зямлі ні аднаго вяршка сваёй зямлі не аддадзім нікому». (Апладысменты). Аднак у японскіх імперыялістаў у Кітаі ўвайшло ў прывычку грубае парушэнне права іншага народа. З другога боку германскім фашыстам гэта не раз ужо ўдавалася ў адносінах народаў Еўропы. Відаць, на гэтай падставе японагерманскія ўдзельнікі «антыкомуністычнага пакта» рашылі гэту імперыялістычна-захватніцкую практыку перанесці і на СССР. Паспрабавалі перанесці, але... пралічыліся. (Бурныя апладысменты).

Японскі напад у совецкім Прымор'і даў нам повад прадэманстраваць не толькі японскім імперыялістам, але і ўсяму свету, што Совецкі Саюз да канца верны сваім заявам, сваёй знешняй палітыцы і што з ім небяспечна жартаваць. (Бурныя апладысменты).

Праз сваіх дрэнных разведчыкаў японскія і германскія фашысты, відаць, моцна ашуканы і наконт баявых якасцей нашых пагранічнікаў і чырвонаармейцаў. У гэтым яны пераканаліся, атрымаўшы моцны адпор. Цяпер для самаўцяшэння ім нічога не астаецца, як распаўсюджваць усялякія небыліцы аб слабасці Чырвонай Арміі і совецкай авіяцыі праз усякіх прайдзісветаў, праз усякіх ліндбергаў. Але няхай верыць, хто хоча, наёмным агентам, накшталт шпіка Ліндберга. Мы лічым за лепшае верыць фактам. І нават нашым ворагам не раім забываць аб такіх фактах, як геройскія справы чырвонаармейцаў ля Хасана. Мы ведаем, што як у японскіх, так і ў германскіх фашыстаў не было жадання папулярызаваць Чырвоную Армію, але незалежна ад сваіх жаданняў яны дабіліся таго, што чырвонаармейскія часці ў совецкім Прымор'і прадэманстравалі свае выдатныя баявыя якасці і сілу совецкага патрыятызма.

Непахісная вернасць СССР сваёй мірнай знешняй палітыцы і гатоўнасць да канца адстаяць совецкія граніцы ад усякіх нападаў, — вось вынік падзей ля Хасана, які мае вялікае міжнароднае значэнне.

Пяройдзем да апошніх падзей у Еўропе.

Урокі апошніх падзей, звязаных з Чэхаславакіяй, у многім павучальны. Кіраўнікі англійскага і французскага ўрадаў ахвотна паказваюць мюнхенскае пагадненне Англіі, Германіі, Францыі і Італіі як вялікую перамогу справы міру, а сябе — вялікімі міратворцамі. Праўда, далёка не ўсе гэтаму вераць і, бадай, маюць на гэта сурёзныя падставы.

На самой справе, як развіваліся падзеі вакол Чэхаславакіі? Хто ў гэтых падзеях быў сапраўдным пераможцам і хто пераможаным? Угледзьцеся ў сапраўдныя факты і стане ясным, што тут трэба гаварыць, па крайняй меры, аб двух «перамогах».

Першай рашаючай падзеяй у чэхаславацкім пытанні трэба прызнаць «перамогу», атрыманую сумеснымі намаганнямі ўрадаў Англіі і Германіі не над кім-небудзь, а... над урадам Францыі. Два ўрады — урад Англіі і ўрад Германіі — «перамаглі» ўрад Францыі, дабіўшыся адмаўлення Францыі ад дагавора аб падтрыманні Чэхаславакіі. Такая была першая «перамога» ў ходзе гэтых падзей.

Гэта прадрашала ўжо і апошні этап у рашэнні пытання аб Чэхаславакіі. Аставалася нецяжкая справа, аставалася ўрадам чатырох дзяржаў — Англіі, Германіі, Францыі і Італіі — згаварыцца і «перамагчы» ўрад Чэхаславакіі. 4 найбольш моцныя імперыялістычныя дзяржавы Еўропы без асаблівай цяжкасці сапраўды «перамаглі» і маленькую Чэхаславакію. Згавор фашысцкіх і, так званых, «дэмакратычных» дзяржаў Еўропы ў Мюнхене адбыўся і «перамога» над Чэхаславакіяй была атрымана поўная.

Усё астатняе пайшло, як па маслу. Германскі імперыялізм адхваціў ад Чэхаславакіі больш, чым ён сам мог разлічваць. Пажывілася Польшча, як саюзнік германскага фашызма па расчляненню Чэхаславакіі. З прагнасцю адкусіла салідны кавалак Венгрыя. Гэта не значыць, што апетыты малых і вялікіх драпежнікаў Еўропы задаволены. Наадварот, іх гэтыя апетыты, толькі распалілі яшчэ больш і ўзбудзілі ўзмоцненую барацьбу вакол новых раздзелаў не толькі Чэхаславакіі, але і некаторых іншых еўрапейскіх краін.

Совецкі Саюз не ўдзельнічаў і не мог удзельнічаць у згаворы імперыялістаў фашысцкіх і, так званых, «дэмакратычных» урадаў за кошт Чэхаславакіі. Совецкі Саюз не прымаў удзелу і не мог прымаць удзелу і ў расчляненні Чэхаславакіі для задаволення апетытаў германскага фашызма і яго саюзнікаў. Але ні ў каго не магло астацца сумнення ў тым, якой палітыкі трымаўся Совецкі Саюз у гэтым пытанні. Калі французскі ўрад адмовіўся ад свайго дагавору з Чэхаславакіяй у момант рашучага яго іспытання і дапамог згавору Англіі з германскім фашызмам за кошт як-ніяк дэмакратычнай Чэхаславакіі, то Совецкі Саюз паказаў, што яго адносіны да міжнародных дагавораў зусім іншыя. Совецкі Саюз паказаў і прадэманстраваў перад усім светам, што яго вернасць заключаным дагаворам аб барацьбе з агрэсіяй непахісна. (Апладысменты).

Не гледзячы на ўсё, у тым ліку і на самыя жульніцкія спробы паказаць совецкую пазіцыю ў чэхаславацкім пытанні як ухільную і няпэўную, гэта не ўдалося і вельмі лоўкім людзям. Французскі-ж і англійскі ўрады афяравалі не толькі Чэхаславакіяй, але і сваімі інтарэсамі дзеля згавору з агрэсарам.

Ці паднялі гэтым урады Францыі і Англіі павагу да сваіх правоў у вачах германскага і італьянскага фашызма? Пакуль не відаць. Хутчэй, наадварот, іх міжнародны аўтарытэт значна пахіснуўся. Як вядома, у апошні час у Вене дзялёжка чэхаславацкай тэрыторыі вялася ўжо без іх удзелу, а шляхам простага згавору германскага і італьянскага фашызма. Але адно ясна: Совецкі Саюз не даў сябе запалохаць пагрозамі з боку фашысцкіх краін, чаго нельга сказаць аб некаторых так званых «дэмакратычных» краінах. Совецкі Саюз, наадварот, дэманстраваў перад усімі краінамі сваю вернасць заключоным дагаворам і міжнародным абавязацельствам і сваю гатоўнасць да барацьбы супроць агрэсіі. (Бурныя апладысменты).

Гэты факт мае велізарнае міжнароднае значэнне не толькі для данага моманту, але і для ўсёй далейшай міжнароднай барацьбы з фашызмам і фашысцкай агрэсіяй.

Толькі Совецкі Саюз, краіна соцыялізма, непахісна стаяў і стаіць на пазіцыі барацьбы з фашысцкай агрэсіяй, на пазіцыі абароны міру, свабоды і незалежнасці народаў ад фашысцкага нападу. (Бурныя апладысменты).

Як падзеі каля Хасана, так і падзеі вакол лёсу Чэхаславакіі, маюць прамыя адносіны да пытання аб другой імперыялістычнай вайне, над раздуваннем якой «працуюць» падпальшчыкі вайны — фашысты Германіі, Японіі, Італіі.

Ці можа быць сумненне ў тым, што японскі напад у Прымор'і быў пробай для развязвання вайны на Далёкім Усходзе? Калі-б Совецкі Саюз на справе не паказаў цвёрдасці сваёй знешняй палітыкі і непахіснасці сваёй лініі ў абароне сваіх граніц зброяй Чырвонай Арміі, гэта не магло-б не паслужыць поваадам да распальвання новых ваенных авантур, да развязвання новых ваенных нападаў, да расшырэння маштабу другой імперыялістычнай вайны. Наша цвёрдая пазіцыя ў гэтых падзеях прымусіла адумацца зарваўшыхся авантурыстаў як у Токіо, так і ў Берліне,—прымусіла іх даць ход назад. Бясспрэчна, што гэтым Совецкі Саюз аказаў найвялікшую ўслугу справе міру. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Совецкая дзяржава паказала, што яе граніцы непрыступны, што яна ўмее адстойваць інтарэсы свайго народа, што барацьба за гэтыя інтарэсы ёсць, разам з тым, барацьба за інтарэсы ўсіх народаў, за інтарэсы ўсеагульнага міру.

Падзеі, звязаныя з Чэхаславакіяй, стварылі абстаноўку ваеннай ліхарадкі ва ўсёй Еўропе. Дастаткова сказаць, што ў момант гэтых падзей толькі ў чатырох еўрапейскіх краінах — Германіі, Францыі, Польшчы і Чэхаславакіі — колькаснасць арміі, паводле самых скромных разлікаў, за вельмі кароткі тэрмін павялічылася больш чым у два разы, больш чым на 2 мільёны чалавек. Не гледзячы на нібы міралюбівы згавор у Мюнхене, усе ўдзельнікі мюнхенскага пагаднення заняты цяпер далейшым ростам узбраенняў, павелічэннем сваіх армій, шалёным павелічэннем ваенных бюджэтаў. Згавор фашысцкіх урадаў з урадамі «дэмакратычных» краін ні ў якім разе не аслабіў небяспекі распальвання другой імперыялістычнай вайны, а, наадварот, падліў масла ў агонь. Агрэсіўныя краіны Еўропы не толькі разгарнулі далейшыя планы перакройвання карты дзяржаў Еўропы, але і свае патрабаванні на перадзел калоній. У такі момант не прыходзіцца чакаць спынення або затухання другой імперыялістычнай вайны. Наадварот, небяспека ўзнікнення новых ачагоў і далейшага расшырэння яе маштабаў у наяўнасці.

Што-ж, мы ведаем свае абавязкі. Мы адкажам на любыя правакацыйныя выхадкі з боку падпальшчыкаў вайны, з боку агрэсараў супроць Совецкага Саюза — будзь гэта на Захадзе або на Усходзе — мы адкажам на кожны ўдар двайным і трайным ударам па падпальшчыках і правакатарах вайны. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Толькі моцная совецкая дзяржава, моцная сваёй правільнай знешняй палітыкай і гатоўнасцю да любых знешніх выпрабаванняў,—толькі такая дзяржава здольна весці паслядоўна і няўхільна палітыку міру, палітыку непахіснай абароны сваіх граніц і інтарэсаў соцыялізма.

Хто захоча пераканацца ў тым, наколькі гэтыя сілы моцны і магутны — няхай паспрабуе. (Доўга не змаўкаючыя апладысменты).

Мы павінны зрабіць усе вывады з такога становішча.

III. Нашы задачы

Адно бясспрэчна для апошняга перыяда: роля дзяржавы, як сродка барацьбы за комунізм, узнялася ў нашых вачах. Мы больш пачалі разумець гэту ролю, ролю соцыялістычнай дзяржавы ў капіталістычным акружэнні.

У асноўных працах марксізма-ленінізма, якія паявіліся, як вядома, яшчэ да Кастрычніцкай рэвалюцыі, распрацаваны асноўныя прынцыпы соцыялістычнай дзяржавы з яе карэнным адрозненнем дэмакратызма пролетарскага ад дэмакратызма буржуазнага і ўказаны асноўныя шляхі развіцця, а затым і адмірання соцыялістычнай дзяржавы пры пераходзе да вышэйшай фазы комунізма. Гэта і цяпер з'яўляецца асновай асноў вучэння марксізма-ленінізма аб дзяржаве.

Але мы маем вопыт 21 года існавання соцыялістычнай дзяржавы, пачынаючы ад яе першых крокаў да соцыялізма, да поўнай перамогі соцыялізма ўнутры Совецкага Саюза. Мы маем багацейшы вопыт будаўніцтва дзяржавы новага, соцыялістычнага тыпу, вопыт яе ўзброенай барацьбы на працягу раду год супроць нападаўшых капіталістычных краін, вопыт яе соцыялістычнай пераробкі ўсёй народнай гаспадаркі і ліквідацыі ўсіх эксплаататарскіх класаў, нарэшце, вопыт развіцця яе адносін з варожым капіталістычным акружэннем ва ўмовах, так званага, мірнага суіснавання.

Сёння, калі ў нашай краіне соцыялізм ужо ў асноўным пабудаван, набывае асобае значэнне пытанне аб узаемаадносінах нашай дзяржавы з капіталістычнымі краінамі, аб нашых узаемаадносінах з капіталістычным акружэннем. Трэба зрабіць належныя вывады з тэорыі пабудовы соцыялізма ў адной, асобна ўзятай краіне і з нашага палітычнага вопыту апошніх год.

І тут галоўны вывад намі ўжо даўно зроблен яшчэ пад непасрэдным кіраўніцтвам В. І. Леніна. Вывад быў зроблен, перш за ўсё, стварэннем Чырвонай Арміі і ўсім, што праведзена Чырвонай Арміяй для абароны совецкай дзяржавы за ўвесь прайшоўшы перыяд.

Аднак, таварыш Сталін быў праў, калі ў мінулым годзе на лютаўска-сакавіцкім Пленуме ЦК ва ўвесь рост паставіў пытанне аб капіталістычным акружэнні, у якім жыве і развіваецца наша, соцыялістычная дзяржава, і аб небяспецы недаацэнкі яго варожых адносін да Совецкага Саюза.

Таварыш Сталін гаварыў тады:

«Капіталістычнае акружэнне — гэта не пустая фраза, гэта вельмі рэальнае і непрыемнае з'явішча. Капіталістычнае акружэнне — гэта значыць, што ёсць адна краіна, Совецкі Саюз, якая ўстанавіла ў сябе соцыялістычныя парадкі, і ёсць, апрача таго, многа краін — буржуазныя краіны, якія прадаўжаюць весці капіталістычны вобраз жыцця і якія акружаюць Совецкі Саюз, чакаючы выпадку для таго, каб напасці на яго, разбіць яго ці ва ўсякім выпадку — падарваць яго магутнасць і аслабіць яго.

Аб гэтым асноўным факце забылі нашы таварышы. А ён-жа іменна і вызначае аснову ўзаемаадносін паміж капіталістычным акружэннем і Совецкім Саюзам».

Таварыш Сталін напомніў далей аб тым, што нават адносіны паміж двума аднатыпнымі буржуазнымі дзяржавамі пабудаваны на аснове жорсткай барацьбы адной з другою, на засылцы адною да другой у тыл сваіх шпіёнаў, шкоднікаў, дыверсантаў, забойц. Пасля гэтага таварыш Сталін сказаў:

«Паўстае пытанне, чаму буржуазныя дзяржавы павінны адносіцца да совецкай соцыялістычнай дзяржавы больш мякка і больш добрасуседска, чым да аднатыпных буржуазных дзяржаў? Чаму яны павінны засылаць у тылы Совецкага Саюза менш шпіёнаў, шкоднікаў, дыверсантаў і забойцаў, чым засылаюць іх у тылы родственых ім буржуазных дзяржаў? Адкуль вы гэта ўзялі? Ці не вярней будзе, з пункту гледжання марксізма, меркаваць, што ў тылы Совецкага Саюза буржуазныя дзяржавы павінны засылаць у два і тры разы больш шкоднікаў, шпіёнаў, дыверсантаў і забойцаў, чым у тылы любой буржуазнай дзяржавы?

Ці не ясна, што пакуль існуе капіталістычнае акружэнне, будуць існаваць у нас шкоднікі, шпіёны, дыверсанты і забойцы, засылаемыя ў нашы тылы агентамі замежных дзяржаў?»

Трэба прызнаць, што гэта напамінанне таварыша Сталіна было вельмі правільным і надта неабходным. У святле гэтай пастаноўкі пытання аб нашых задачах таварыш Сталін ускрыў ролю трацкістаў і бухарынцаў, як агентаў замежных разведак, як дзейнічаючых па заданнях гэтых разведак шкоднікаў, шпіёнаў і забойцаў. Наступныя падзеі з яшчэ большай сілай пацвердзілі правільнасць гэтых указанняў.

Цяпер вядома, што па нашай бяспечнасці замежныя разведкі і ўсякія фашысцкія агенты на працягу раду год прыкрывалі свае злачынствы супроць нашай радзімы, скарыстоўваючы ў многіх выпадках і людзей з нашым партыйным білетам. Бяспечнасць нашых таварышоў у адносінах варожага капіталістычнага акружэння была ў многім на карысць нашым класавым ворагам, але на шкоду карэнным інтарэсам працоўных Совецкага Саюза. Толькі, як след, зразумеўшы гэтыя спосабы барацьбы буржуазіі з Совецкім Саюзам, мы маглі разгарнуць контрмеры па абароне інтарэсаў нашай краіны. Толькі тады нам стала па-сапраўднаму ясна слабасць нашай совецкай разведкі і неадкладная неабходнасць большэвіцкага вырашэння і гэтай вельмі важнай задачы. Мы гэту задачу цяпер выконваем і, не сумняваюся, выканаем нядрэнна. (Бурныя апладысменты).

Каб пераможна змагацца за поўную перамогу комунізма ва ўмовах капіталістычнага акружэння, мы павінны па-большэвіцку падняць арганізаванасць і магутнасць адзінай пакуль соцыялістычнай дзяржавы. З цягам часу, калі соцыялізм пераможа ва ўсіх перадавых капіталістычных краінах, дзяржава з яе арміяй і іншым спецыяльным апаратам адамрэ, стане непатрэбнай. Але ва ўмовах капіталістычнага акружэння справа ідзе не аб адміранні соцыялістычнай дзяржавы, а аб яе здольнасці пераможна адбіваць удары класавага ворага, і асабліва з боку неразбітага яшчэ класавага ворага па-за межамі СССР. У сучасных умовах пытанне стаіць не аб адміранні совецкай дзяржавы, а ў тым, каб узмацніць магутнасць нашай дзяржавы, каб мець моцную і магутную, па-большэвіцку арганізаваную, соцыялістычную дзяржаву. (Бурныя апладысменты).

У той-жа прамове на лютаўска-сакавіцкім пленуме ЦК таварыш Сталін гаварыў:

«Трэба мець на ўвазе, што астаткі разбітых класаў у СССР не адзінокі. Яны маюць прамое падтрыманне з боку нашых ворагаў за межамі СССР. Памылкова было-б думаць, што сфера класавай барацьбы абмежавана межамі СССР. Калі адзін канец класавай барацьбы мае сваё дзеянне ў рамках СССР, то другі яе канец працягваецца ў межы акружаючых нас буржуазных дзяржаў».

На самай справе, унутраныя сілы класавага ворага ў нашай краіне зломлены і разбіты, але нельга забываць, што другі канец адбываючайся яшчэ ў нашай краіне класавай барацьбы працягваецца ў межы акружаючых нас буржуазных дзяржаў. Таму наша барацьба з усякага роду шкоднікамі з'яўляецца не проста ўнутранай справай, — гэта барацьба з класавым ворагам, які не разбіт яшчэ намі, бо ён за межамі Совецкага Саюза, гэта барацьба з буржуазіяй іншых дзяржаў, бо гэта задача непераможна ажыццявіма толькі ў спалучэнні сіл пролетарыята раду краін.

Агенты замежных разведак патрэбны капіталістычным дзяржавам асабліва для таго, каб падрыхтаваць некаторыя пазіцыі да моманту ўзброенага нападу на Совецкі Саюз. Таму задача карчоўкі і разгрому гэтых варожых сіл будзе знята толькі тады, калі яна будзе праведзена да канца. Не разумець гэтага, значыць не разумець адной з асноўных задач першай соцыялістычнай дзяржавы, не разумець небяспечнай ролі варожага нам капіталістычнага акружэння.

Мы павінны памятаць словы таварыша Сталіна ў яго вядомым адказе комсамольцу Іванову. Таварыш Сталін гаварыў:

«Трэба ўсіліць і ўмацаваць інтэрнацыянальныя пролетарскія сувязі рабочага класа СССР з рабочым класам буржуазных краін; трэба арганізаваць палітычную дапамогу рабочага класа буржуазных краін рабочаму класу нашай краіны на выпадак ваеннага нападу на нашу краіну, таксама як арганізаваць усялякую дапамогу рабочага класа нашай краіны рабочаму класу буржуазных краін; трэба ўсямерна ўсіліць і ўмацаваць нашу Чырвоную Армію, Чырвоны флот, Чырвоную авіяцыю, Асоавіяхім. Трэба ўвесь народ трымаць у стане мабілізацыйнай гатоўнасці перад тварам небяспекі ваеннага нападу, каб ніякая «выпадковасць» і ніякія фокусы нашых знешніх ворагаў не маглі засцігнуць нас знянацку...»

Трэба памятаць аб тым, што, пакуль існуе капіталістычнае акружэнне, барацьба капіталізма супроць першай совецкай дзяржавы ў свеце будзе не слабнуць, не затухаць, а наадварот — нарастаць, абвастрацца, будзе апірацца на ўсё больш вострыя, на ўсё больш крайнія сродкі. Таму мы яшчэ больш ўпарта павінны працаваць над умацаваннем абароннай магутнасці нашай дзяржавы, над развіццём нашага ўмення і, так сказаць, майстэрства барацьбы з класавым ворагам, з варожым капіталістычным акружэннем, над пераадаленнем усіх і ўсялякіх недахопаў нашага дзяржаўнага апарата, якія перашкаджаюць выкананню гэтай задачы.

Зразумець і правесці ў жыццё указанні таварыша Сталіна датычна нашых адносін да капіталістычнага акружэння, — значыцца умацаваць нашы баявыя пазіцыі супроць нашых класавых ворагаў ва ўсіх абліччах, значыць весці справу да поўнай перамогі соцыялізма.

У гэтым і заключаецца карэнная задача нашай Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі. (Апладысменты).

Увесь вопыт барацьбы за перамогу комунізма асвятляе нам вучэнне марксізма-ленінізма. Наша большэвіцкая партыя ішла і ідзе ў авангардзе гэтай барацьбы.

Вышаўшая нядаўна кніга «Гісторыя Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)» упершыню дае навуковы выклад асноў марксізма-ленінізма на прыкладзе ўсёй слаўнай гісторыі большэвіцкай партыі. Выхад гэтага курса «Гісторыі ВКП(б)» стаў магчымым толькі дзякуючы выключнай рабоце над гэтай кнігай самога таварыша Сталіна. (Апладысменты).

Выхад «Гісторыі ВКП(б)» будзе мець велізарнае рэволюцыйна-асветнае значэнне. Кніга адказвае глыбока назраўшым ідэйным запросам партыі і ўсёй масы працоўных. Яна асвятляе асновы марксізма-ленінізма, на якіх развівалася наша партыя, і разам з тым асвятляе вопыт яе барацьбы, адыграўшай такую вялікую ролю ў развіцці самога марксісцка-ленінскага вучэння.

Рэволюцыйна-асветнае значэнне гэтай кнігі ў тым, што яна дае магчымасць зразумець, як стваралася наша партыя, партыя пераможнай соцыялістычнай рэволюцыі, пад якім ідэйным сцягам яна расла і з якімі ідэйнымі ворагамі ёй прышлося змагацца, як большэвіцкая партыя падрыхтоўвала перамогу і сапраўды перамагла ў Кастрычніцкай рэволюцыі і як, на аснове гэтай перамогі, яна стварыла соцыялістычнае грамадства, адкрыўшае новую эру ў развіцці чалавецтва.

«Гісторыя ВКП(б)» не проста выкладвае факты, а тлумачыць навукова іх і разам з тым мабілізоўвае рабочых і працоўных ўсяго свету на барацьбу за поўную перамогу комунізма.

«Гісторыя ВКП(б)» адыграе выключна вялікую арганізуючую ролю ва ўсёй нашай барацьбе па будаўніцтву соцыялістычнага грамадства. Кожны рабочы, калгаснік, інтэлігент знойдзе ў гэтай кнізе адказы на многія пытанні, якія блізка, непасрэдна маюць дачыненне да яго работы, да яго ўдзелу ў соцыялістычным будаўніцтве.

Гэта кніга адыграе асобую арганізуючую ролю ў адносінах кадраў совецкай інтэлігенцыі, ад адданасці і свядомага ўдзелу якой ў нашым соцыялістычным будаўніцтве залежаць такія многія поспехі нашай справы.

Мы павінны памятаць аб тым, што совецкая інтэлігенцыя, гэта 9, а то і 10 мільёнаў нашых культурна падрыхтаваных работнікаў, пачынаючы ад кіраўнікоў дзяржаўных прадпрыемстваў і ўстаноў, калгасаў і многіх калгасных арганізацый, настаўнікаў, работнікаў навукі і мастацтва, урачоў і іншых работнікаў медыцыны, інжынераў, аграномаў, тэхнікаў, гандлёвых работнікаў, бухгалтараў, рахунковых работнікаў і яшчэ цэлага раду іншых важных катэгорый совецкай інтэлігенцыі, не гаворачы ўжо аб велізарнай арміі студэнтаў ВНУ без якіх нельга арганізоўваць дзяржаўнай і калгаснай гаспадаркі, нельга абслугоўваць патрэб і запросаў насельніцтва.

У нас нярэдка існавалі злачынналёгкадумныя адносіны да справы выхавання совецкай інтэлігенцыі і совецкай моладзі. Пара зразумець, што кожны сур'ёзны поспех у большэвіцкім выхаванні гэтых кадраў совецкай інтэлігенцыі і совецкай моладзі моцна падымае нашу работу, забяспечыць важныя поспехі работы саміх рабочых і калгаснікаў, што без сваёй інтэлігенцыі, натхняемай ідэямі марксізма-ленінізма, адданай справе Леніна — Сталіна, нельга будаваць комунізм! (Бурныя апладысменты).

Кожнаму з нас «Гісторыя ВКП(б)» будзе незамянімай зброяй у барацьбе за перамогу комунізма. З «Гісторыяй ВКП(б)» мы сталі больш свядомымі, больш арганізаванымі і, тым самым, сталі ва многім сільней.

У гэтай кнізе дадзена гісторыя ўсёй нашай партыі, уключаючы вопыт пераможнай Кастрычніцкай рэволюцыі. Яна не толькі дае гісторыю нашай партыі і рэволюцыі. Паяўленне гэтай кнігі азначае, што з гэтага часу яшчэ вышэй паднят сцяг партыі Леніна—Сталіна, як сцяг поўнай перамогі соцыялізма. (Бурныя апладысменты).

Таварышы! XXI гадавіна Кастрычніцкай рэволюцыі з'яўляецца слаўным працягам дваццацігоддзя, якое мы святкавалі ў мінулым годзе.

Шлях, па якому мы ішлі і ідзем, ёсць шлях слаўных перамог совецкага народа, шлях перамогі соцыялізма.

Наша прамысловасць і ўся наша народная гаспадарка расце, як нідзе.

Наша калгасная гаспадарка знаходзіцца на вялікім уздыме і расце, як ні ў адной дзяржаве не расце сельская гаспадарка.

Наша Чырвоная Армія акрэпла і стаіць у поўнай баявой гатоўнасці на сваім пасту аховы інтарэсаў нашай радзімы, інтарэсаў соцыялізма.

Усе народы Совецкага Саюза згуртаваны ў вялікую сілу і ведаюць, што ім ніякі вораг не страшны.

Мы ведаем, што наша краіна, дзяржава і партыя гатовы да ўсякіх нечаканасцей і гатовы адказаць на любы ўдар вайны двайным і трайным грамавым ударам. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Няхай жывуць народы Совецкага Саюза і іх шчаслівае жыццё! (Бурныя апладысменты).

Няхай жыве нязломнае маральна-палітычнае адзінства Совецкага Саюза! (Працяглыя апладысменты).

Няхай жыве наша родная, слаўная сваімі мінулымі і сваімі будучымі перамогамі Чырвоная Армія! (Бурныя апладысменты).

Няхай жыве вялікая партыя Леніна—Сталіна — арганізатар усіх перамог соцыялізма! (Працяглыя, доўга не змаўкаючыя апладысменты).

Няхай жыве вялікі правадыр вялікай справы — таварыш Сталін! (Аркестр выконвае «Інтэрнацыянал», усе ўстаюць і падтрымліваюць авацыю ў гонар таварыша Сталіна).

ДЭМАНСТРАЦЫЯ БАЯВОЙ ГАТОЎНАСЦІ СОВЕЦКАГА НАРОДА

***

ПРАМОВА тав. К. Е. ВАРАШЫЛАВА

на парадзе ў дзень XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі

(Працяг)

Таварышы! XXI гадавіну мы святкуем ва ўмовах яшчэ большай пагрозы ўзрыву сусветнай вайны, чым гэта было год таму назад. Да падзей мінулага года прыбавіліся новыя факты: Аўстрыя. Чэхаславакія і тыя-ж падзеі ля возера Хасан і многае, многае іншае. Усё гэта звенні аднаго ланцуга, якім азвярэлы фашызм і яго прыспешнікі прабуюць апутаць свет.

Геранчныя і вялікія народы Іспаніі і Кітая, стаўшыя першымі афярамі нападу, якія першымі запылалі ў крывавым зараве новай, другой сусветнай вайны, вядуць упорную барацьбу з узброенымі ворагамі, паказваючы свету ўзоры сапраўднага геразма і рашымасці ў абароне свайёй незалежнасці і нацыянальнага гонару. Наша брацкае і гарачае прывітанне доблесным іспанскаму і кітайскаму народам. **(Апладысменты).**

Падзеі апошніх месяцаў у Еўропе паказалі свету такія ўзоры нагласці шаленства, жывёльнага страху і каварства многіх з тых, каго не перастаюць яшчэ там лічыць «сильными мира сего», што цяпер ужо раз'юшаны фашызм сусветную бойню разгортвае адкрыта сярод белага дня.

«Мы выратавалі мір ад вайны» — горда заяўляюць адны; «мы афяруем сваімі інтарэсамі ва ўгоду інтарэсам міру ва ўсім свеце» — вапяць другія, і ўсё гэта хлусня, ашуканства працоўных мас, надувацельства чэсных людзей. Чэхаславакію разарвалі не дзеля міру, а ў інтарэсах вайны. Абісінія і Аўстрыя перасталі існаваць таксама дзеля міру? Не, паны, заблыталіся вы ў сваіх-жа сецях.

Сусветная вайна палымнее ўжо, яна ў любы момант можа ахваціць любую дзяржаву, любы народ. Мы павінны быць напагатове. Мы, таварышы, не можам быць і не будзем засцігнуты знянацку насоўваючыміся падзеямі.

Папярэджанне таварыша Сталіна: «...Трэба ўсямерна ўзмацніць і ўмацаваць нашу Чырвоную Армію, Чырвоны Флот, Чырвоную авіяцыю, Асоавіяхім. Трэба ўвесь наш народ трымаць у стане мабілізацыйнай гатоўнасці перад тварам небяспекі ваеннага нападу, каб ніякая «выпадковасць» і ніякія фокусы нашых знешніх ворагаў не маглі засцігнуць нас знянацку...» — гэта сталінскае папярэджанне намі ўспрынята поўнасцю і дзейсна.

Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія, Ваенна-Марскі Флот, Асоавіяхім і іншыя абаронныя арганізацыі ўсё робяць, каб кожны момант быць у поўнай гатоўнасці адбіць ворага і на ўдар адказаць сакрушальным ударам.

Мы ведаем, што Совецкі Саюз з'яўляецца бяльмом на воку капіталістычнага свету. Ведаем таксама, што супроць нас точацца мечы і сякіры сусветнага фашызма. Але мы не з робкіх. Мы спакойна і ўпорна вядзем сваю работу па далейшаму ўмацаванню абараназдольнасці краіны, па далейшаму ўдасканаленню баявой падрыхтоўкі нашых узброеных сіл. Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія і Ваенна-Марскі Флот, усе байцы, камандзіры, камісары і палітработнікі ясна аддаюць сабе адчот у перажываемым моманце і, не пакладаючы рук, працуюць над тым, каб яшчэ лепш, яшчэ больш дасканала ўладаць сваёй баявой зброяй, каб яшчэ больш грунтоўна і цвёрда ўсвоіць асновы марксізма-ленінізма, гэтай непараўнанай і наймагутнейшай зброі ў барацьбе са старым светам, у бітвах за соцыялізм, за шчасце ўсяго чалавецтва.

Узброеныя сілы Совецкага Саюза заўсёды ў поўнай гатоўнасці.

Няхай жыве наш вялікі совецкі народ!

Няхай жыве рабочы клас усяго свету!

Няхай жыве наша слаўная Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія!

Няхай жыве вялікая партыя Леніна—Сталіна!

Няхай жыве наш Сталін! **(Бурныя апладысменты. Воклічы «ура»).**

УРАЧЫСТАЕ ПАСЯДЖЭННЕ Ў ВЯЛІКІМ ТЭАТРЫ

Сталіца, апранутая ў велічны нарад, весела і радасна сустракала ўсенароднае свята—XXI гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі. Вечарам 6 лістапада, калі агні ілюмінацый залілі плошчы і вуліцы, сотні людзей прышлі ў Вялікі тэатр СССР на ўрачыстае пасяджэнне Маскоўскага совета рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў з удзелам цэнтральных і маскоўскіх партыйных, профсаюзных і совецкіх арганізацый, рабочых — стаханаўцаў і ўдарнікаў, прысвечанае слаўнай гадавіне.

У глыбіні сцэны ў акружэнні сцягаў 11 саюзных рэспублік, зелені і кветак — манументальны бюст В. І. Леніна і велізарны партрэт І. В. Сталіна.

К 18 гадзінам партэр, ложы ярусы — усё перапоўнена. Сярод удзельнікаў урачыстага пасяджэння знаходзяцца дэпутаты Вярхоўных Советаў СССР і РСФСР, Маскоўскага і раённых советаў, Героі Совецкага Саюза, удзельнікі геранчных баёў у раёне возера Хасан, выдатныя вучоныя, інжынеры і тэхнікі, дзеячы мастацтваў і пісьменнікі, урачы і настаўнікі. Ажыўлена абменьваюцца ўражаннямі замежныя рабочыя дэлегацыі, прыбыўшыя ў Совецкі Саюз на кастрычніцкія ўрачыстасці. У зале прысутнічаюць таксама члены дыпламатычнага корпуса, многа карэспандэнтаў совецкай і замежнай прэсы.

Бурныя працяжныя апладысменты раздаюцца, калі ў прэзідыуме з'яўляюцца таварышы Сталін, Молатаў, Кагановіч, Варашылаў, Калінін, Андрэеў, Мікаян, Ежоў, Дзімітраў, Булганін, Швернік, Мехліс, Маленкоў, Будзённы, Шчэрбакоў, Папоў, Ефрэмаў.

У адзіным парыве прысутныя падымаюцца з месц. Доўга грыміць поўная захаплення авацыя, раздаюцца прывітанні і воклічы «ура» ў гонар таварыша Сталіна і яго бліжэйшых саратнікаў.

Урачыстае пасяджэнне адкрывае тав. А. І. Ефрэмаў.

— Наша краіна з жабрацкай і слабай ператварылася ў багатую і магутную, — гаворыць тав. Ефрэмаў, — і гэтым мы абавязаны нашай слаўнай партыі большэвікоў, яе ленінска-сталінскаму Цэнтральнаму Камітэту і нашаму вялікаму Сталіну.

Гэтыя словы выклікаюць у зале гарачыя воплескі.

Гул адабрэння суправаджае словы тав. Ефрэмава аб тым, што фашысцкім разведкам і іх прэзрэнным агентам трацкісцка-бухарынскім бандытам не ўдасца спыніць нашага пераможнага руху наперад, што маскоўскія большэвікі — партыйныя і непартыйныя — былі, ёсць і будуць цвёрдай апорай ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта.

У ганаровы прэзідыум ўрачыстага пасяджэння прысутныя з велізарным уздымам выбіраюць таварышоў Сталіна, Молатава, Кагановіча, Варашылава, Калініна, Андрэева, Мікаяна, Жданава, Ежова, Хрушчова, Дзімітрава, Тэльмана і Хозе Дыяс.

Імя таварыша Сталіна выклікае ў зале лікуючую авацыю. Усе стоячы вітаюць любімага правадыра народаў. Раздаюцца прывітальныя воклічы: «Бацьку і настаўніку, вялікаму Сталіну — ура!» «Няхай жыве той, хто стварыў шчаслівае жыццё — наш Сталін!»

Слова для даклада аб XXI гадавіне Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі прадастаўляецца старшыні Совета Народных Камісараў Саюза ССР таварышу В. М. Молатаву. Усе прысутныя горача вітаюць главу совецкага ўрада, вернага саратніка таварыша Сталіна. Доўга не змаўкаюць воклічы прывітанняў і громкія авацыі.

Даклад таварыша Молатава быў выслухан з захватваючай увагай. Пасля даклада тав. Молатава сход па прапанове дэпутата Вярхоўнага Совета СССР тав. Пічугінай аднагалосна прымае прывітанне таварышу Сталіну.

***

ПАРАД НЕСАКРУШЫМАЙ ВАЕННАЙ МАГУТНАСЦІ КРАІНЫ СОЦЫЯЛІЗМА

Красная плошча — сведка хвалюючых народных свят у нашай краіне — сёння зноў запоўнена народам, святкуючым XXI гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі.

На трыбунах уздоўж Крэмлёўскай сцяны — знатныя людзі сталіцы. Тут сабраліся дэпутаты Вярхоўных Советаў СССР і РСФСР, Героі Совецкага Саюза, сярод якіх знаходзяцца адважныя лётчыцы Валенціна Грызадубава, Паліна Осіпенка і Марына Раскова, удзельнікі геранчных баёў у раёне возера Хасан, стаханаўцы і ўдарнікі маскоўскіх прадпрыемстваў, віднейшыя дзеячы навукі, тэхнікі, мастацтва, літаратуры, урачы, настаўнікі.

На плошчы прысутнічае дыпламатычны корпус, шмат карэспандэнтаў совецкага і замежнага друку.

Раздаюцца шумныя апладысменты: да трыбун накіроўваюцца зарубежныя рабочыя дэлегацыі, якія прыбылі ў Совецкі Саюз на кастрычніцкія ўрачыстасці. Асабліва горача масквічы вітаюць пасланцоў геранчнага народа рэспубліканскай Іспаніі.

Роўна ў 10 гадзін на левае крыло маўзалея паднімаюцца таварышы Сталін, Молатаў, Кагановіч, Калінін, Андрэеў, Мікаян, Ежоў, Дзімітраў, Берыя, Булганін. На плошчы грымяць бурныя воплескі. Позіркі ўсіх накіраваны да таварыша Сталіна, чыё імя — сцяг перамог совецкага народа, яго сілы і магутнасці, яго шчаслівага, радаснага жыцця, яго выдатнай будучыні.

Са Спаскіх варот Крэмля выязджае народны камісар абароны маршал Совецкага Саюза тав. К. Е. Варашылаў. Прыняўшы рапарт камандуючага парадам маршала Совецкага Саюза тав. С. М. Будзённага, народны камісар аб'язджае войскі, вітаецца з імі і віншуе іх са слаўнай гадавінай.

Аб'езд войск закончан. Таварыш К. Е. Варашылаў падымаецца на трыбуну маўзалея. Па даручэнню Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і ўрада СССР ён вітае чырвонаармейцаў, камандзіраў, камісараў, палітработнікаў, рабочых і работніц, калгаснікаў і калгасніц, вучоных, інжынераў, урачоў, настаўнікаў і работнікаў мастацтваў, стаханаўцаў і стаханавак, комсамольцаў, прадстаўнікоў зарубежных рабочых арганізацый і віншуе з XXI гадавінай Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі.

З неаслабнай увагай слухае Красная плошча, а разам з ёю ўся краіна, сільную і яркую прамову тав. Варашылава. Бурныя апладысменты доўга не сціхаюць, калі тав. Варашылаў гаворыць аб разгроме абнаглеўшых японскіх самураяў у раёне возера Хасан, аб несакрушымай магутнасці Чырвонай Арміі, аб геразме народаў Іспаніі і Кітая, якія змагаюцца супроць фашысцкіх інтэрвентаў — за сваю свабоду і незалежнасць.

І калі тав. Варашылаў, заканчваючы сваю прамову, агалашае: «Няхай жыве наш Сталін!» — многія тысячы галасоў зліваюцца ў поўным захаплення «ура!» Магутна гучыць «Інтэрнацыянал». Грыміць гарматны салют.

Парад узброеных сіл совецкага народа адкрываюць зводны полк камандна-га і начальствуючага састава цэнтральных упраўленняў Народнага Камісарыята Абароны і слухачы ваенных акадэмій Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

Праходзяць слухачы ордэнаноснай Ваенна-палітычнай акадэміі імя Леніна. Многія яе пітомцы праявілі сябе, як адважныя камісары Чырвонай Арміі, у нядаўніх геранчных баях у раёне возера Хасан.

Перад маўзалеем праходзіць калона ордэнаноснай Ваеннай акадэміі імя Фрунзе. Трыбуны апладыруюць у гонар слаўнай школы, выхаваўшай тысячы баявых камандзіраў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

Вецер калыша стужкі на бесказырках маракоў Чырвонасцяжнай Балтыкі.

Ва ўрачыстым маршы ідуць стралковыя часці. У руках многіх байцоў — вінтоўкі з аптычным прыцэлам. Кожная часць, праходзячы паблізу маўзалея, магутным «ура» вітае таварыша Сталіна і яго саратнікаў.

Услед за часцямі войск НКВД ідуць ручні маскоўскіх спецыяльных школ. Юнакоў змяняюць прадстаўнікі старшага пакалення працоўных сталіцы. Гэта — ветэраны рэволюцыйных баёў за перамогу соцыялізма — былыя чырвонагвардзейцы і чырвоныя партызаны, авеяныя славай барыкадных схваткак і грамадзянскай вайны.

З любоўю і гордасцю сустракае плошча ўзброеныя палкі працоўных, нібы ўвасабляючыя баявую гатоўнасць усяго совецкага народа.

11 гадзін. За коннай артылерыяй на плошчы з'яўляецца кавалерыя. Эскадрон за эскадронам праносяцца коннікі перад трыбунамі. Яны салютуюць клінкамі, грамавым «ура», вітаюць кіраўнікоў партыі і ўрада. Конны строй замыкаюць славутыя тачанкі, удасканаленыя і аснашчоныя новай баявой тэхнікай.

Пражэктарамі і гукаўлавіцелямі адкрываецца праходжанне артылерыйскіх часцей, якія з'яўляюцца гордасцю Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

Выключна рознастайна і багата агнявая тэхніка Чырвонай Арміі. Перад гледачамі рухаецца бясконцай веранінай артылерыя ўсіх відаў і калібраў— процітанкавыя гарматы, гаўбіцы, мартыры. Грозна падняты ўверх жэрлы хуткастрэльных зенітных гармат.

Парад Чырвонай Арміі завяршаюць броне-танкавыя часці.

Галаўныя танкі — «Маршал Ворошилов» і «Андрей Жданов» — з велізарнай хуткасцю праносяцца праз плошчу. За галаўным атрадам з'яўляюцца бясшумныя бронемашыны. Затым следуюць танкеткі, танкі-амфібіі. Па шэсць у рад праходзяць танкі, узброеныя, апрача кулямётаў, лёгкай артылерыяй. І, нарэшце, па два ў рад ідзе атрад магутных цяжкіх танкаў, узначальваемы машынамі «Сталин» і «Киров».

Поўдзень. Урачысты марш наземных сіл Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі закончыўся. І праз некалькі хвілін пасля таго, як на Красную плошчу ўступілі першыя дэманстранты, пачаўся парад ваенна-паветраных сіл. З боку Гістарычнага музея адна за другой з'яўляюцца эскадрыллі серабрыстых самалётаў. Самалёты імкліва пралятаюць над плошчай. Масква любуецца дзецішчам усёй краіны — навейшай і найбольш дасканалай авіяцыйнай тэхнікай, высокім майстэрствам слаўных совецкіх лётчыкаў. 360 самалётаў прымаюць удзел у парадзе. Узрыў захаплення ахватвае ўсіх, калі, падобна маланцы, праносіцца пяцёрка чырвонакрылых знішчальнікаў, якую вядзе бясстрашны лётчык, Герой Совецкага Саюза палкоўнік Анатолій Сераў. Вялікія літары, напісаныя на крыллях знішчальнікаў, ствараюць слова — «Ленин».

Святочны парад, які адбываўся на зямлі і ў паветры, з'явіўся выдатнай дэманстрацыяй несакрушымай сілай Чырвонай Арміі, надзейнага абаронцы перамог Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі, шчаслівага жыцця совецкага народа, згуртаванага вакол партыі большэвікоў, вакол правадыра народаў таварыша Сталіна.

***

НА КРАСНАЙ ПЛОШЧЫ 7 ЛІСТАПАДА 1938 г.

Каля паўтара мільёна працоўных удзельнічала ў святочнай дэманстрацыі

...Яркім заравам сцягаў, плакатаў, лозунгаў запалыхала з канца ў канец Красная плошча. Нястрымна рухаецца людская лавіна, брызжучая весялосцю, лікуючая, святочная... З захапленнем вітаюць дэманстранты знаходзячыхся на левым крыле маўзалея таварыша Сталіна, кіраўнікоў партыі і ўрада.

З велізарным уздымам сустракаюць дэманстранты дэлегацыю рэспубліканскай Іспаніі. Іспанцы і іншыя замежныя дэлегаты, усхваляваныя сардэчнай сустрэчай, няспынна адказваюць на прывітанні.

— Віва Сталін! — голасна ўсклікаюць яны, падымаючы сціснутыя ў кулак рукі.

Дэманстранты славяць сваю вялікую радзіму і асноўны закон соцыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян — Сталінскую Канстытуцыю.

Дэманстранты горача вітаюць герояў Хасана, храбрых пагранічнікаў, бясстрашных лётчыкаў і лётчыц, заяўляючы аб гатоўнасці працоўных СССР у любы момант, калі патрэбуе радзіма, узяцца за зброю.

— Вышэй і вышэй рэволюцыйную большэвіцкую пільнасць,—клічуць плакаты і лозунгі. Народ з захапленнем вітае зоркіх совецкіх разведчыкаў і іх баявога кіраўніка сталінскага наркома таварыша Н. І. Ежова.

Дэманстранты нясуць велізарныя макеты кніг Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна, Гісторыі Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў).

Плакаты заклікаюць да глыбокага вывучэння выдатнага твора марксізма-ленінізма, да авалодання большэвізмам.

Партрэты стаханаўцаў, перадавых людзей вытворчасці высяцца над галовамі дэманстрантаў. Краіна славіць іх за працоўныя подвігі ў імя соцыялізма.

Ідзе 40-тысячная калона рабочых аўтамабільнага завода імя Сталіна. Поплеч з аўтазаводцамі—падводнікі Чырвонасцяжнай Балтыкі, прыехаўшыя да шэфаў на свята.

У шарэнгах рабочых Ленінскага раёна — калона калгаснікаў Маскоўскай вобласці. Рэюць чырвоныя палотнішчы з надпісамі:

— За сталінскія 7—8 мільярдаў пудоў зярна!

Не ўціхае гул прывітанняў у гонар таварыша Сталіна, у гонар ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта, у гонар совецкага ўрада і яго главы — таварыша Молатава.

З макетамі ордэнаў Леніна і Працоўнага Чырвонага сцяга ідзе калектыў Маскоўскага Мастацкага Акадэмічнага тэатра.

Дружнай, згуртаванай сям'ёй дэманструюць працоўныя несакрушымае маральнае і палітычнае адзінства 170-мільённага народа Совецкага Саюза, яго адданасць вялікай радзіме, яго гатоўнасць даць сакрушальны адпор любому ворагу.

Чатыры гадзіны прадаўжалася дэманстрацыя працоўных сталіцы. У дэманстрацыі прыняла ўдзел каля паўтара мільёна чалавек.

Апошнімі пакінулі Красную плошчу замежныя рабочыя дэлегацыі. З развяваючымся сцягам рэспубліканскай Іспаніі прайшлі яны міма маўзалея. Іх горача віталі працоўныя сталіцы.

ПРЫЁМ У КРЭМЛІ УДЗЕЛЬНІКАЎ ПАРАДА НА КРАСНАЙ ПЛОШЧЫ

8 лістапада ў Вялікім Крэмлёўскім палацы Цэнтральны Камітэт ВКП(б) і ўрад Саюза ССР прымалі прадстаўнікоў чырвонаармейцаў, камандзіраў і палітработнікаў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота, удзельнікаў парада войск, прысвечанага XXI гадавіне Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі.

На беласнежным фоне высокіх мрамарных сцен Георгіеўскага зала стракацяць колеры і адценні ваеннай формы ўсіх родаў зброі нашай арміі. За доўгімі сталамі, у прыяцельскай і святочнай абстаноўцы, разам са сваімі роднымі, сядзяць пехацінцы, лётчыкі, маракі, чырвонаармейцы і палкоўнікі, капітаны і камкоры. Тут-жа лепшыя прадстаўнікі совецкай навукі, тэхнікі і мастацтва. Асаблівай увагай і цеплынёй таварышы акружаюць знаходзячыхся ў Маскве і праходзячых лячэнне ў сталічных клініках і санаторыях доблесных байцоў, камандзіраў і камісараў — удзельнікаў слаўнай бітвы ля возера Хасан.

Раптам па зале пракатваецца бурная хваля апладысментаў. Гэта ўвайшлі правадыры нашага народа, кіраўнікі Цэнтральнага Камітэта большэвіцкай партыі і совецкага ўрада. З'яўленне таварыша Сталіна зала сустракае грамавой авацыяй.

Ад імя Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Совета Народных Камісараў Совецкага Саюза з прывітальнымі словамі звяртаецца любімы кіраўнік узброеных сіл краіны соцыялізма народны камісар абароны СССР, маршал Совецкага Саюза Клімент Ефрэмавіч Варашылаў. У сваіх кароткіх выступленнях ён гаворыць аб гордасці совецкага народа, аб верных абаронцах яго свабоды і незалежнасці — аб Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскім Флоце, аб выдатных пехацінцах, бліскучых артылерыстах, аб цудоўных танкістах, кавалерыстах, аб нашых лётчыках — прадстаўніках маладога роду зброі, які ўжо многа паказаў і яшчэ больш абяцае паказаць у барацьбе з ворагамі, аб усіх тых, хто ўчора на вуліцах і плошчах нашых гарадоў дэманстраваў сваю арганізаванасць і згуртаванасць, сваю гатоўнасць абараніць у любы момант совецкія граніцы і разграміць любога праціўніка краіны соцыялізма.

Таварыш Варашылаў напамінае, што доблесная і геранчная Чырвоная Армія і Ваенна-Марскі Флот ёсць часціцы доблеснага і геранчнага совецкага народа, стварыўшага ўпершыню ў гісторыі чалавецтва соцыялістычны лад і моцна трымаючага ў руках свае заваяванні. Ён вітае народы вялікага Совецкага Саюза, яго працоўныя масы, рабочых, работніц, калгаснікаў, калгасніц і совецкую інтэлігенцыю.

— Усімі поспехамі, усімі перамогамі і дасягненнямі і самім існаваннем магутнай соцыялістычнай дзяржавы, якая наперакор проіскам асуджанага капіталізма стаіць непахісна і моцна,—усім гэтым, — гаворыць таварыш Варашылаў, — мы абавязаны таму, што ішлі па шляху, начэртанаму нашым вялікім Леніным і яго верным прадаўжальнікам, нашым вялікім Сталіным!

Байцы, камандзіры, камісары, усе сабраўшыяся ў Крэмлёўскім палацы наладжваюць таварышу Сталіну бурную, бясконцую авацыю.

У асобе Вячаслава Міхайлавіча Молатава таварыш Варашылаў вітае вернага друга Чырвонай Арміі, выпрабаванага большэвіка, які ўзначальвае работу совецкага ўрада ва ўсіх галінах абароны, гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Здравіца ў гонар В. М. Молатава сустракаецца гарачымі апладысментамі.

Па прапанове таварыша Варашылава зала вітае старшыню Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР тав. М. І. Калініна, членаў Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і членаў совецкага ўрада.

З вялікай цеплынёй гаворыць таварыш Варашылаў аб нашых героях — героях абароны краіны, героях працы, героях прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і тэхнікі. Нямала з іх, выдзеліўшыхся сваімі асобымі заслугамі, урад асоба адзначыў, прысвоіўшы ім высокае званне Герояў Совецкага Саюза. Але ўсім добра вядома, што герояў у нашай краіне тысячы і тысячы, бо наш народ — народ доблесці і адвагі, народ мужнасці і геразма. Таварыш Варашылаў асоба выдзяляе геранчных абаронцаў совецкай вышыні Заазёрная, сапраўдных совецкіх патрыётаў, даўшых японскім агрэсарам жорсткі і памятны ўрок, які, калі яго будзе недастаткова, можа быць паўтораны ў любы момант.

Таварыш Варашылаў напамінае і аб тых, хто ў капіталістычным свеце, пад націскам азвярэлых фашысцкіх захватчыкаў, мужна абараняе свабоду і незалежнасць сваіх краін — аб храбрых байцах іспанскага і кітайскага народаў, чыя барацьба блізка і зразумела ўсяму прагрэсіўнаму чалавецтву.

Герой Совецкага Саюза камбрыг тав. В. П. Чкалаў ад імя байцоў, камандзіраў, камісараў і ўсіх сабраўшыхся горача вітае любімага наркома Клімента Ефрэмавіча Варашылава.

Для гасцей Цэнтральнага Камітэта і ўрада быў дан канцэрт з удзелам лепшых музыкальных і артыстычных сіл сталіцы.

СВЯТКАВАННЕ XXI ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВОЛЮЦЫІ Ў МЕНСКУ.
НА ЗДЫМКАХ (злева направа): кавалерыя на парадзе; дэманстранты праходзяць міма трыбуны; праходжанне стралковых часцей.

Фото Я. Салавейчыка і С. Грына.

МІЛЬЁНЫ СОВЕЦКІХ ПАТРЫЁТАЎ ДЭМАНСТРАВАЛІ СВАЮ АДДАНАСЦЬ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ І СОВЕЦКАМУ ЎРАДУ

***

ПАРАД БАЯВОЙ ТЭХНІКІ

Як заўсёды ў дні вялікіх народных свят, кастрычніцкі пераможны марш працоўных беларускай сталіцы адкрыўся магутным парадам Чырвонай Арміі, велічнай дэманстрацыяй грознай сілы арміі совецкага народа.

Адзінаццаць гадзін. Плошча Леніна і прылягаючыя вуліцы застылі ў напружаным чаканні. Толькі цокат капыт парушае ўрачыстую цішыню. Камандуючы войскамі БАВА камкор Кавалёў на быстрым кані аб'язджае рады войск. Баявое чырвонаармейскае «ура» вялікаму совецкаму народу ў дзень яго свята сатрасае паветра.

...Камкор Кавалёў падымаецца на трыбуну. У гарачай прачуленай прамове ён гаворыць аб найвялікшых сусветна-гістарычных перамогах краіны Советаў, дасягнутых пад мудрым вадзіцельствам большэвіцкай партыі і генія чалавецтва вялікага Сталіна.

— Войскі Беларускай Асобай Ваеннай Акругі, — гаворыць тав. Кавалёў, — зорка стаяць на варце заходніх граніц і гатовы па першаму закліку нашай партыі, совецкага ўрада і па загаду любімага наркома абароны маршала Совецкага Саюза таварыша Варашылава рынуцца ў бой, змесці з твару зямлі любога ворага, які пасмее пасягнуць на нашы свяшчэнныя совецкія граніцы і на мірную працу працоўных СССР.

Заключныя словы прамовы тонуць у гуках баявога чырвонаармейскага «ура» і гуле артылерыйскага салюта.

Сярэбраныя пералівы фанфар абвяшчаюць пачатак парада. Яго адкрываюць курсанты Менскага ваеннага вучылішча. З вінтоўкамі наперавес, стройнымі шарэнгамі ідуць маладыя грамадзяне краіны, выбраўшыя сваёй пажыццёвай прафесіяй самае ганаровае ў нашай краіне — вайсковую службу ў радах Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

Следам за будучымі камандзірамі, чаканячы крок, на плошчу ўступаюць зоркія часавыя совецкіх граніц — слаўныя пагранічнікі. У цёмныя навальнічныя ночы, у туманы і мяцеліцы там, ля граніцы, яны ўмеюць раскусіць самую хітрую ўлоўку каварнага ворага. Не прайсці і не прапаўзці праз нашы рубяжы шпіёну, дыверсанту, ворагу.

Пагранічнікаў змяняе магутнай лавінай слаўная совецкая пяхота. Пад сенню баявых сцягаў, грозна ашчаціўшыся лесам штыхоў ідуць стралкі. Сярод іх шарэнгі кулямётчыкаў, якія беражна нясуць сваю грозную зброю, у любую хвіліну гатовую да бою.

Завяршае жалезны марш пяхоты дывізія працоўных Менска. Са зброяй на плячах міма трыбун у строгім страю праходзяць батальёны слесараў, машыністаў, будаўнікоў, студэнтаў, праходзяць атрады жанчын, абучыўшыхся ваенным спецыяльнасцям.

...Здалёку раздаецца нарастаючы цокат капыт. Аркестры змяняюць матыў. Грыміць бадзёры кавалерыйскі марш. На плошчу ўрываюцца імклівыя эскадроны. Быстрым маршам праносяцца яны. Коннікі нібы ўліты ў сёдлы.

На змену эскадронам ляцяць ліхія тачанкі. Віхрам праімчаліся яны ля трыбун, выклікаючы буру захаплення ў гледачоў. На некалькі хвілін плошча пусцее. Але вось яе запаўняе магутная артылерыя Чырвонай Арміі. Прыземістыя процітанкавыя гарматы, гаўбіцы, магутныя дальнябойныя гарматы велічава праплываюць каля захоплена апладыруючых гледачоў. На парадзе гэтага года магутная зброя Чырвонай Арміі, яе першакласная артылерыя была прадстаўлена асабліва ўнушальна.

...Бясконцай веранідай бясшумна праносяцца машыны з кулямётнымі ўстаноўкамі, з магутнымі пражэктарамі, з бліскуча ўзброенай пяхотай.

І зноў плошча пусцее. Дзесьці ў далечыні загрукацеў матор. Ідзе танк. Быццам страла праносіцца ён па плошчы, адкрываючы сваім з'яўленнем парад грозных баявых машын. Густым роем ідуць быстрыя бронемашыны, танкеткі, танкі.

Песні матораў на зямлі ўторыць песня ў паветры. Ідуць самалёты. Іх строгія звенні адкрывае флагманскі карабль — скорасны бамбардыроўшчык. Следам за ім плыве армада совецкіх сталёвых птушак, сатрасаючы паветра ровам матораў. За бамбардыроўшчыкамі імклівымі стайкамі ляцяць быстракрылыя знішчальнікі. На баявых скорасцях, у строгім страю яны праносяцца зусім над Домам урада, пакідаючы незгладжальнае ўражанне ў гледачоў.

Кастрычнікі парад у Менску быў паказам сакрушальнай сілы Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, дэманстрацыяй мабілізацыйнай гатоўнасці совецкага народа. Хто паспрабуе адчуць на сабе сілу магутнай тэхнікі Чырвонай Арміі, сілу палкіх патрыётаў радзімы — яе байцоў і камандзіраў, той будзе сцёрты ў парашок.

УРАЧЫСТЫ ПЛЕНУМ МЕНГОРСОВЕТА

6-га лістапада ў Беларускім Дзяржаўным тэатры оперы і балета адбыўся ўрачысты пленум Менгорсовета, прысвечаны 21-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі. На пленум сабраліся лепшыя людзі сталіцы БССР — дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР і Вярхоўнага Совета БССР, стаханаўцы прадпрыемстваў, прадстаўнікі працоўнай інтэлігенцыі, партыйны, комсамольскі і профсаюзны актыў.

З дакладам аб бліскучых перамогах краіны Советаў за 21 год Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі выступіў дэпутат Вярхоўнага Совета БССР — сакратар Менскага абкома КП(б)Б — тав. Матвееў.

Аднадушнае адабрэнне ўсіх прысутных выклікаў агалошаны на пленуме Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР аб узнагароджанні ганаровымі граматамі і каштоўнымі падарункамі слаўных патрыётаў радзімы — доблесных пагранічнікаў, калгаснікаў, калгасніц і піонераў, якія праявілі большэвіцкую мужнасць і адданасць у справе аховы совецкіх граніц.

З вялікім уздымам, пад бурныя апладысменты быў прынят тэкст прывітальнай тэлеграмы правадыру народаў таварышу Сталіну.

УЗНАГАРОДА СОВЕЦКІХ ПАТРЫЁТАЎ

За праяўленую адвагу і мужнасць у справе аховы дзяржаўных граніц Указам Прэзідыума Вярхоўнага Совета Беларускай ССР узнагароджаны ганаровымі граматамі Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР і імяннымі каштоўнымі падарункамі 10 пагранічнікаў, палкіх патрыётаў соцыялістычнай радзімы, выдатнікаў баявой і палітычнай падрыхтоўкі.

У ліку ўзнагароджаных байцы-комсамольцы — Г. І. Кафанаў, праявіўшы выключную знаходлівасць і хладнакроўе і вышаўшы пераможцам ва ўзброенай схватцы з дыверсантамі; Н. С. Аксамітны, маючы рад заахвочванняў за ўзорнае нясенне службы па ахове граніцы; С. М. Савін—пяць разоў прэміраваны за выдатную службу, затрымаўшы чатырох узброеных дыверсантаў; намеснікі палітрукоў А. П. Кожакаў, Т. П. Панаў і інш.

За праяўленую пільнасць і актыўную дапамогу пагранічнай ахове ў барацьбе з парушальнікамі дзяржаўных граніц гэтым-жа Указам прэміраваны — граматамі Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР і каштоўнымі падарункамі — работнік МТС С. Л. Ершоў, піонер Гулеўскі; каштоўнымі падарункамі — калгаснік В. М. Далжэцкі, рабочы-чыгуначнік Закаблука, піонер Эльперын. Калгасніца М. А. Бадылевіч прэміравана грашовай прэміяй.

СВЯТКАВАННЕ XXI ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВОЛЮЦЫІ Ў МЕНСКУ. НА ЗДЫМКУ: удзельнікі дэманстрацыі танцуюць на плошчы імя Леніна. Фото Я. Салавейчыка.

ДЭМАНСТРАЦЫЯ НАРОДНАГА АДЗІНСТВА

Пералівы музыкі і песень з самага рання запоўнілі ўпрыгожаныя па-святочнаму вуліцы. З усіх куткоў горада групамі і па адзіночцы ішлі людзі да зборных пунктаў, каб адтуль стройнымі калонамі накіравацца на дэманстрацыю. Вуліцы ажылі, загаманілі радасцю і весялосцю. Святочная радасць адчувалася ва ўсім — у танцах, якія наладжвала моладзь на вуліцах, у разнагалосым гомане песень, у несціхаючай пераклічцы аркестраў, у гутарках людзей, у словах лозунгаў, напісаных на чырвоных палотнішчах.

Дэманстрацыя працоўных Менска пачалася адразу пасля парада магутнай Чырвонай Арміі. Не паспеў яшчэ замоўкнуць грукат магутных танкаў, толькі-што прайшоўшых перад трыбунай, на якой стаялі члены ЦК партыі і ўрада БССР, як з глыбіні Совецкай вуліцы паказаліся першыя калоны дэманстрантаў.

Дэманстрацыю адкрылі дзеці. Яны пранеслі вялікі бюст таварыша Сталіна, любоўна ўбраны зеленню і кветкамі. За імі ішла дзіцячая калона Палаца піонераў і акцябрат у зашчытных касцюмах, з дзіцячымі вінтоўкамі. Выкананыя дзецьмі прыгожыя гімнастычныя практыкаванні выклікалі агульнае захапленне на трыбунах. Юныя варашылаўскія стралкі, авіямадэлісты, члены разнастайных гурткоў Палаца піонераў і акцябрат прайшлі стройнымі шарэнгамі міма трыбуны. Потым рушылі калоны школьнікаў.

Шчаслівая совецкая дзетвара беражна несла партрэты правадыроў рэвалюцыі, плакаты і лозунгі са словамі ўдзячнасці большэвіцкай партыі і вялікаму Сталіну за шчаслівае дзяцінства. Звонкагалосае дружнае «ура» гучэла ў адказ на прывітанні з трыбун.

За школьнікамі пачалося шэсце калон дарослых. Усе тры раёны Менска ішлі разам. Наперадзе іх праехалі выдатна афармленыя макеты са скульптурамі геніяў чалавецтва Леніна і Сталіна і жалезнага наркома абароны таварыша Варашылава. Мора чырвані заліло вуліцу. Запалыхалі пад ветрам чырвоныя сцягі, палотнішчы з лозунгамі, прыгожыя пано. Вуліца папякла яркай пярэстай людской ракой. У стройных шарэнгах ішлі рабочыя заводаў і фабрык, чыгуначнікі, служачыя, студэнты. З трыбун бясконца гучэлі прывітальныя лозунгі.

— Няхай жыве XXI гадавіна Вялікага Кастрычніка!

— Няхай жыве большэвіцкая партыя!

— Ура вялікаму Сталіну!

— Няхай жыве непераможная Чырвоная Армія! Няхай жыве таварыш Варашылаў!

Магутным, доўга незмаўкаючым «ура» адказвалі дэманстранты. Калоны пераклікаліся з трыбунамі. Над калонамі ўзнімаліся сцягі, партрэты правадыроў партыі і народа, партрэты лепшых сыноў соцыялістычнай радзімы, плакаты і транспаранты. Карціны і дыяграмы адлюстроўвалі перамогі соцыялізма, шчаслівае наша жыццё. У лозунгах і плакатах выказваліся агульныя думы і пачуцці народа, яго шчыльная з'яднанасць вакол партыі Леніна—Сталіна, яго гарачая любоў да сваёй вялікай радзімы, гатоўнасць у любы момант выступіць на абарону яе, выказвалася кіпучая нянавісць да ворагаў народа.

У цудоўных мастацкіх формах народ паказваў свае перамогі, сваё таржаство, сваю радасць. Побач з гэтым лозунгі і транспаранты заклікалі ўмацоўваць далей народнае адзінства, магутны сталінскі блок комуністаў і беспартыйных, заклікалі да пільнасці, да далейшага выкарчоўвання трацкісцка-бухарынскіх і нацыянал-фашысцкіх агентаў фашызма.

У гэты дзень працоўныя сталіцы ордэнаноснай БССР яшчэ раз прадэманстравалі сваю несакрушымую моц, сваю згуртаванасць вакол партыі Леніна—Сталіна, сваю беззаветную адданасць і любоў да вялікай радзімы соцыялізма, да вялікага правадыра працоўнага чалавецтва таварыша Сталіна.

***

СВЯТА РАДАСЦІ І ПЕРАМОГ

ГОМЕЛЬ. Залітыя сонцам вуліцы горада ўпрыгожаны лозунгамі, партрэтамі правадыроў і транспарантамі. З самага рання з радаснымі гучнымі песнямі, са сцягамі пачалі сцякацца калоны працоўных. Яны дэманстравалі сваю магутнасць і адданасць вялікай партыі Леніна—Сталіна, сваю салідарнасць з працоўнымі Іспаніі і Кітая, якія змагаюцца супроць фашысцкіх агрэсараў.

Кастрычніцкая дэманстрацыя адкрываецца шэсцвіем шчаслівай дзетвары слаўнай сталінскай эпохі. Затым ідуць чыгуначнікі. Іх калоны аформлены на тэму: «СССР — вялікая чыгуначная дзяржава». Вось ідзе калона рабочых паравоза-вагонарамонтнага завода. Яны горда нясуць вялікі партрэт слаўнага машыніста лакаматыва рэвалюцыі вялікага Сталіна, партрэт жалезнага наркома транспарта Лазара Майсеевіча Кагановіча.

На грузавой машыне ўстаноўлен макет самалёта «Родина» з верцячыміся прапелерамі. Калоны завода Гомсельмаш, завода імя Кірава, «Спартак», «Палесдрук» і інш. сваім афармленнем адлюстравалі магутнасць краіны соцыялізма, непарушнасць яе граніц, радаснае і заможнае жыццё працоўных. Шматтысячныя дэманстрацыі адбыліся таксама ў рабочых раёнах Нова-Беліцы і Касцюкоўцы.

7 і 8 лістапада ў клубах і тэатрах горада адбываліся ўрачыстыя вечары, прысвечаныя XXI гадавіне Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі.

***

ВІЦЕБСК. Кастрычніцкую дэманстрацыю працоўных Віцебска адкрывае зводная калона асоавіяхімаўцаў. Ярка блішчаць шматлікія абаронныя значкі. З вінтоўкамі ў руках узброеныя атрады рабочых фабрык і заводаў дэманструюць сваю гатоўнасць да абароны любімай радзімы.

За імі рухаецца бясконцая калона самых маленькіх і самых шчаслівых грамадзян — наша совецкая дзетвара. На плошчы раздаюцца іх гучныя песні, у якіх яны горда апяваюць таго, хто даў ім шчаслівае і радаснае жыццё — вялікага Сталіна.

Ідуць студэнты вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў. Яны дэманструюць свае поспехі ў вучобе.

Агульнае захапленне робіць на ўсіх 8-тысячная калона кімаўцаў. Велізарны макет дзецішча першай пяцігодкі фабрыкі КІМ, аформлены на тэму: «Фабрыка — крэпасць абароны» пакінуў на ўсіх незгладжальнае ўражанне.

Яркі і красачны паток святочных калон. Металісты, абутнікі, швейнікі, урачы, настаўнікі, работнікі навукі і мастацтва бадзёра шэствуюць міма трыбуны, адкуль насустрач ім кіраўнікі партыйных і совецкіх арганізацый кідаюць баявыя лозунгі, заклікаючыя да новых перамог. Плошча неаднаразова пакрываецца незмаўкаемым «ура» ў гонар вялікага Сталіна, яго прыяцеляў і саратнікаў — членаў Палітбюро ЦК ВКП(б).

Звыш 60 тысяч працоўных Віцебска дэманстравалі сваю згуртаванасць вакол партыі Леніна—Сталіна, сваю гатоўнасць да новых перамог соцыялізма. Увесь дзень вуліцы горада, тэатры, кіно былі запоўнены радасным, шчаслівым народам. 6 лістапада ў памяшканні Белдзяржтэатра адбыўся ўрачысты пленум горсовета. Урачыстыя вечары з дакладамі аб XXI гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі таксама адбыліся ў фабрычных і заводскіх клубах.

***

МАГІЛЕЎ. Святочную дэманстрацыю адкрылі ўзброеныя атрады рабочых.

З песнямі аб вялікім Сталіне, аб любімай радзіме праходзяць па плошчы калоны піонераў і школьнікаў. Дзеці праносяць вялікі па-мастацку зроблены макет, які славіць доблесных совецкіх пагранічнікаў.

Прыгожа аформлена калона рабочых шаўковай фабрыкі. У першых радах — стаханаўцы — дэпутат Вярхоўнага Совета СССР тав. Лісунова, дэпутат Вярхоўнага Совета БССР тав. Шэвелёў.

У калоне швейнай фабрыкі — работніцы, апранутыя ў касцюмы лётчыкаў, групы значкістаў ППХА, ГСА.

70 тысяч дэманстрантаў паказалі ў гэты дзень сваю маналітнасць, згуртаванасць вакол партыі Леніна—Сталіна і яе Сталінскага ЦК, вакол вялікага правадыра народаў таварыша Сталіна.

***

МАЗЫР. Святочна ўпрыгожаны горад абуджаецца гучнымі галасамі песень. З усіх канцоў горада працоўныя стройнымі калонамі крочаць на плошчу Леніна.

Усюды чырвань сцягаў.

Дэманстрацыю адкрывае калона асоавіяхімаўцаў. Наперадзе калоны лозунг: «Абарона бацькаўшчыны ёсць свяшчэнны абавязак кожнага грамадзяніна СССР».

Калона за калонай — рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя і вучні праходзяць па плошчы Леніна. Яны спяваюць аб сваім шчасці, аб сваёй любві да радзімы.

У дэманстрацыі прымала ўдзел больш 10.000 працоўных горада. Гэта была дэманстрацыя магутнасці, радасці, любві і адданасці працоўных комуністычнай партыі і таварышу Сталіну.

Кастрычніцкія дэманстрацыі адбыліся таксама ва ўсіх мястэчках і ў калгасных вёсках совецкага Палесся.

***

ДРЫСА. Раніцой ўпрыгожаныя вуліцы пагранічнага горада напоўніліся звонкімі песнямі і музыкай.

У 12 гадзін пачалася дэманстрацыя. Рух калон адкрываюць рабочыя дрысенскага ільназавода. Большасць з іх значкісты ППХА, ГПА і варашылаўскія стралкі.

Па плошчы ліха праносяцца калгасныя коннікі. Узвод варашылаўскіх кавалерыстаў дэманструе выдатную тэхніку джыгітоўкі.

Адбыўся мітынг. Горача сустрэлі працоўныя выступленне пагранічніка тав. Гуткова, які расказаў аб магутнасці нашай доблеснай Чырвонай Арміі, аб героях Хасана, аб слаўных патрыётах нашай радзімы — пагранічніках.

У дэманстрацыі прыняла ўдзел 4 тысячы чалавек.

Радасна адсвяткавалі XXI гадавіну Вялікага Кастрычніка калгаснікі пагранічнага калгаса «Правда» разам з гасцямі-пагранічнікамі. Да свята тут закончана сцягванне хутароў, пабудаваны тры новыя жылыя дамы. У новым доме святкаваў старшыня калгаса, ордэнаносец тав. Канюшэўскі. У калгасе адбыўся вялікі вечар мастацкай самадзейнасці, на якім выступалі харавы і драматычны гурткі.

***

БАРЫСАЎ. Разам з сем'ямі вышлі на дэманстрацыю працоўныя горада. Рух калон адкрываюць школьнікі. Любоўна трымаюць яны партрэты таварыша Сталіна, членаў Палітбюро ЦК ВКП(б).

Наперадзе калоны рабочых запалкавай фабрыкі ідуць знатныя людзі рэспублікі — дэпутат Вярхоўнага Совета СССР тав. Журанкова і дэпутат Вярхоўнага Совета БССР тав. Храмая.

З радаснымі песнямі вышлі на дэманстрацыю рабочыя шклозавода імя Дзержынскага. Высока ўзнят упрыгожаны кветкамі партрэт таварыша Сталіна. Асоавіяхімаўцы завода праносяць вялікую мастацкую карціну правадзеі ля возера Хасан, з словамі прывітання слаўным героям-далёкаўсходнікам.

У святочнай дэманстрацыі прыняла ўдзел больш 40 тысяч чалавек.

УСЕБЕЛАРУСКАЯ ВЫСТАЎКА НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ

У азнаменаванне XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў Менску адкрылася ўсебеларуская выстаўка народнай творчасці. Прадстаўлена 350 работ па жывапісі, скульптуры, мастацкай вышыўцы, разьбе па дрэву, у тым ліку рад работ мастакоў-чырвонаармейцаў.

Экспанаты наглядна паказваюць росквіт творчасці беларускага народа. Вядомая калгасніца-самавучка тав. Ліпай з калгаса «1 мая», Уздзенскага раёна, прадставіла 10 майстэрска вышытых абрусоў, пакрывал, ручнікоў, упрыгожаных беларускім арнаментам. Усеагульную ўвагу выклікаюць скульптурныя работы пенсіянера Паварыча (Нова-Беліца) — «Пушкін», «Галава юнака», «Аўтапартрэт» і інш. Чырвонаармеец Івінскі выразаў на дрэве чатыры барэльефы на тэмы: «У дазоры», «Артылерысты», «Чапаеў».

КАСТРЫЧНІЦКІЯ СВЯТЫ ЗА РУБЯЖОМ

ФРАНЦЫЯ.

ПАРЫЖ, 8 лістапада. (БЕЛТА). Учора, у дзень XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі, у поўпрэдстве СССР у Парыжы адбыўся вялікі прыём. Прыём быў выключна многалюдны. На ім прысутнічалі члены французскага ўрада, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, шматлікія віднейшыя прадстаўнікі французскага палітычнага, навуковага, культурнага і дзелавога свету.

На прыёме прысутнічалі таксама прадстаўнікі французскага ваеннага камандавання, іспанскі пасол Марселіно Паскуа, кітайскі пасол Велінгтон Ку, паслы і пасланнікі многіх іншых краін.

АНГЛІЯ

ЛОНДАН, 7 лістапада. (БЕЛТА). 6 лістапада 10 тысяч чалавек прышлі на стадыён «Емпрэс» у Лондане святкаваць XXI гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў СССР. Па-за стадыёнам знаходзіліся тысячы не папаўшых на мітынг з-за недахвату месц. На мітынгу выступіў відны лейбарысцкі публіцыст Норман Энджэл, які заявіў:

«Толькі адно можа выратаваць заходнія народы ад фашысцкай агрэсіі — поўнае і цеснае супрацоўніцтва з СССР».

Затым выступіў генеральны сакратар англійскай компартыі Гары Політ.

Мітынг прыняў рэзалюцыю прывітання народам Совецкага Саюза, знішчыўшым эксплаатацыю чалавека чалавекам.

У горадзе Манчэстэры адбыўся мітынг, прысвечаны XXI гадавіне Кастрычніцкай рэволюцыі, на якім прыняла ўдзел звыш 3 тысяч чалавек.

***

ЛОНДАН, 8 лістапада. (БЕЛТА). Газеты «Дэйлі тэлеграф энд Морнінг пост» і «Дэйлі уоркер» змяшчаюць падрабязныя справаздачы аб дэманстрацыі 7 лістапада ў Маскве. Маскоўскі карэспандэнт газеты «Дэйлі тэлеграф энд Морнінг пост» адзначае высокую якасць усіх відаў зброі, паказаных на парадзе.

Усе газеты змяшчаюць вытрымкі з прамовы таварыша Варашылава на парадзе.

ЧЭХАСЛАВАКІЯ.

ПРАГА, 8 лістапада. (БЕЛТА). У гонар XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў СССР ў поўпрэдстве СССР у Празе адбыўся прыём, на якім прысутнічалі члены дыпламатычнага корпуса, прадстаўнікі канцылярыі прэзідэнта, міністэрства замежных спраў, міністэрства асветы, генеральнага штаба, дырэктар прадпрыемства Шкода Грамадка, відныя дзеячы навукі, літаратуры і мастацтва.

На працягу дня поўпрэдства наведалі дэлегацыі, выбраныя на заводскіх сходах буйнейшых прадпрыемстваў горада Прагі, якія перадалі СССР сімпатыі працоўных Чэхаславакіі.

К дню XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў СССР у Празе вышаў другі том кнігі прафесара Неедлы — «Ленін».

ТУРЦЫЯ

АНКАРА, 7 лістапада. (БЕЛТА). Турэцкая газета «Улус» змясціла артыкул пад загалоўкам «Свята нашых прыяцеляў», прысвечаны XXI гадавіне Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў СССР.

«З краіны вельмі адсталай і малакультурнай, якою з'яўлялася старая Расія,—піша газета,—вырасла сільная і магутная краіна — Совецкі Саюз. Паміж Турцыяй і Совецкім Саюзам даўно ўстанавілася дружба, якая ліквідавала варожасць паміж абодвума краінамі. СССР і Турцыя захоўвалі ў сваіх узаемаадносінах атмасферу давер'я і дружбы, якая вытрымала ўсе цяжкія іспытанні, і прадаўжалі ажыццяўляць палітыку ўмацавання сваёй безапаснасці».

«Пажадаем, — піша ў заключэнне газета, — многіх год работы і працвітання народам прыязнай краіны, якія адзначаюць 7 лістапада сваё свята».

РУМЫНІЯ

БУХАРЭСТ, 8 лістапада. (БЕЛТА). У гонар XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў СССР паверанымі у справах у Румыніі быў наладжан прыём, на якім прысутнічалі члены румынскага ўрада, дыпламатычны корпус, адказныя работнікі міністэрства замежных спраў, рэдактары газет і рад іншых відных палітычных і грамадскіх дзеячоў.

Многія грамадскія арганізацыі Румыніі прыслалі ў поўпрэдства віншавальныя тэлеграмы.

ЛАТВІЯ

РЫГА, 8 лістапада. (БЕЛТА). У дзень XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі поўпрэдствам СССР у Латвіі атрыманы шматлікія прывітанні.

Вечарам у поўпрэдстве СССР адбыўся вялікі прыём, на якім прысутнічалі члены ўрада, вышэйшы камандны састаў арміі, члены дыпламатычнага корпуса, грамадскія, культурныя і гаспадарчыя колы Латвіі. На прыёме прысутнічала 200 чалавек.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

УСХОДНІ ФРОНТ

Іспанскае міністэрства абароны ў афіцыяльнай зводцы за 7 лістапада паведамляе, што ў сектары ніжняга цячэння ракі Сегрэ, у 25 кіламетрах на паўднёвы ўсход ад Лерыды, рэспубліканскія войскі ў некалькіх пунктах перайшлі раку і, перамогшы супраціўленне мяцежнікаў, быстра прасоўваюцца наперад. На правым беразе ракі рэспубліканскімі часцямі заняты вёскі Алькарас, Сосес, Айтона і Серос. Рэспубліканцамі перарэзана дарога з Сарагосы ў Лерыду.

У афіцыяльнай зводцы іспанскага міністэрства абароны за 8 лістапада ўказваецца, што ў сектары ракі Сегрэ рэспубліканскія войскі ўмацоўваюць занятыя імі пазіцыі. Контратакі мяцежнікаў рэспубліканцамі былі паспяхова адбіты. Рэспубліканцамі ўзята ў палон каля 650 мяцежнікаў.

Рэспубліканскія войскі ў часе свайго наступлення захвацілі ў мяцежнікаў вялікую колькасць рознага ўзбраення.

ДЗЕННІК

10 лістапада у Доме партактыва, у 7 гадзін вечара адбудзецца працяг лекцыі тав. Радзецкага на тэму: «Да пытання развіцця маністычнага погляду на гісторыю».

Уваход па пастаянных і разавых білетах. Білеты атрымаць па РК КП(б)Б.

10 лістапада 1938 г. у 7 гадзін вечара ў памяшканні клуба імя Сталіна для актыва і прапагандыстаў Кагановіцкага раёна адбудзецца лекцыя на тэму: работа Плеханава «Да пытання аб развіцці маністычнага погляду на гісторыю».

Білеты для ўваходу атрымаць у Кагановіцкім РК КП(б)Б.

Вык. абавязкі адказнага рэдактара Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

Белдзяржтэатр оперы і балета (памяшк. Дзярж. яўрэйск. тэатр БССР) 10 лістапада—**Царская нявеста.** Абанемент № 12. Белдзярждрамтэатр 10 лістапада—**Непакойная старасць.** Абанемент № 14. Кінотэатр «Чырвоная зорка» — **Чалавек з ружжом.** Кінотэатр «Інтэрнацыянал» гукавы мастацкі фільм — **11 ліпеня.** Кінотэатр «Спартак» — **Перамога.** Дзіцячы кінотэатр — **Гайчы.** Кінотэатр «Навіны дня» — 1. Журн. Маскоўск. студыі кінохронікі №№ 48 і 49. 2. **Ля заходніх граніц.**

Уп. Галоўлітбела № К—1078. Менск, друкарня «Звязды», Совецкая, 49. К., Л., Ш.